

9893

4(3)

✓

891.99 Ս Ի Մ Է Օ Ն

U-46

ՎԱՐԳԱՊԵՏԻ ԱՊԱՐԱՆՅԻՈՅ

ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹԻԻՆ

8558

ՍՍԿՍ ՊՈՒՀՍԻՈՒՆԵԱՅՆ ԶԱՐՄԻ

ԵՒ

ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆՅՆ ՍԵՌԻ

A 17048

1870—ՌՅԺԹ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐՈՅ ԿԱԹՈՂԻՔԷ ԷԶՄԻԱՆՆԵ

Ի ՎԱՂԱՐՇԱՊՈՏ:

12

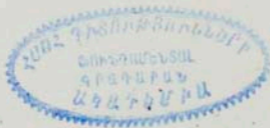
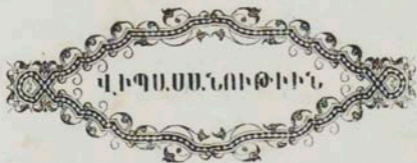
~~23849~~

Հ Ր Ա Մ Ա Ն Ա Ի

**ՏԵՍՈՒՆ ՏԵՍՈՒՆ ԳԵՈՐԳԵԱՅ Դ.
Պ.ԵԼԷՓ. ԵՒ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
Ա Մ Ե Ն Ա Յ Ն Հ Ա Յ Ո Յ.**

~~ԱՍՏՄԱՆՊԵՏՍ Է Գ ԿԱՆ. ԱՄՍ.
ԿՐԻՍՏՈՍԻԱՆ
ԵՄԵՐՍՈՆ ԷՆԻ
ՄԱՐԿՆԱԿՈՐԵՐ ԿՐԻՍՏՈՍԻԱՆ~~

**ԱՍՏՄԱՆՊԵՏ Է
1952 թ.**

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Ի դարուն վեշտասաներորդի ծաղկեցաւ
Սիմէօն վարդապետն Ապարանցի՝ ՚ի միա-
բանութենէն Ս. Աննայն Մեծոփոյ. և
չև ևս լրացեալ այնր դարուն՝ դբեաց ըզ-
յառաջակայս վիպասանութիւն՝ ոտիւք
չափեալ:

Սակաւուց ոմանց մերաղնեայ բանասի-
րաց ծանօթ հռչակի անունն վիպասանու-
թեանրս այսորիկ սակս Պալհաւունեացն
զարմի և Մամիկոնեանցն սեռի. զոր նոյն
Սիմէօն վարդապետն Ապարանցի համա-
ռօտեաց ՚ի պատմութենէ, Փարպեցւոյն
Վաղարայ՝ յաւելլով այլուստ և զերսինչ:

Իբրև զնշխար մատենագրութեանց նախնեաց մերոց՝ ուրախութեամբ ունին ողջունել և ընդունել մերազնեայ բանասէրք ըզհրատարակութիւն սորին:

Ի վիպասանութեանս յայսմիկ պարունակին՝ նախ՝ ոտանաւոր համառօտութիւն պատմութեան Ղազարայ Փարպեցւոյ՝ առաւել սակս Պալհաւունեացն զարմի և Սամիկոնեանցն սեռի, երկրորդ՝ յիշատակարան և տաղաչափութիւն Պատմութեան Ապարանից Ս. Նշանին՝ քաղեալ ՚ի հեղինակութենէ՝ Նարեկացւոյն Վրիգորի, և ողբ ՚ի վերայ Սեծոփոյ Ս. Ուխտին, երրորդ՝ համառօտագոյն յիշատակարան տաղաչափեալ վասն առմանն Վավրիժոյ (Թաւրիզ) յ()սմանայ, և ողբ ՚ի վերայ Ազգիս Հայոց:

Օվերջինս գրեալ է հեղինակն յԱզգային թուարբերութեան մերում ՌՆՂԻ՝ ա՛յն է՝ յամին Փրկչական 1585 (յորմէ ցՓրկչական թուականն 1870՝ են միջոցք

իբր 286 ամաց). իսկ զմիւս ղերկոսեանն զը-
րեալ է 5 ամաւ յետոյ՝ ա՛յն է ՚ի թուա-
կանի ազգիս Հայոց Ռ՝Ն՝Թ՝. և ՚ի Փրկչա-
կան 1590 (իբր 281 ամօք յառաջ քան
դ1870 ներկայ թուականս):

Մի և եթ օրինակ էր վիպասանութեա-
նըս այսորիկ ՚ի մատենադարանի Մայր Ա-
թոռոյ մերում, որ իբր 89 և 104 ամօք յե-
տոյ քան զգրութիւնս վիպասանութեանս՝
օրինակեալ է յամի Ազգային Ռ՝Ն՝Թ՝
(1689) ընտիր և նոտր գրչութեամբ Յա-
կովբ Արիցու ՚ի քաղաքն Վաղէշ ՚ի վանսն
Ամրդօլոյ՝ ՚ի վերջ պատմագրութեան
Մատթէոսի Առհայեցւոյ ընդ պատմա-
բանութեան Յովհաննու Աթուղիկոսի:

Ի բնագրին՝ խորագիր վիպասանութեանս
ունէր զօրինակ զայս. "Շարագրութիւն
"Հոմերական վիպասանութեամբ՝ սակս
"Պալհաւունեացն զարմի և Մամիկոնեան-
"ցն սեռի ՚ի սկզբանէ մինչև ցվախճան՝

"որդի զհարսն փոխանակելով, ասացեալ
 "բանիւ բարառնական նուսխայօրէն՝ պի-
 "տակ անուն Աիմէօն վարդապետի Ապա-
 "բանցւոյ՝ ՚ի վիպասանութենէն Ղազարու
 "Փարպեցւոյն: Աւգնեա՛ շողիդ սուրբ
 "Աստուած ճշմարիտ: Ի խնդրոյ երկուց ա-
 "շակերտացն՝ Աիրակոսի Այրարատեցւոյ և
 "Անանիայի Աախաւկայեցւոյ": յորմէ որ-
 պէս և այլուստ իմանամք և զայս ինչ, զի
 Աիմէօնն Ապարանցին արարեալ է զայս վի-
 պասանութիւն ՚ի խնդրոյ երկուց աշակեր-
 տացն իւրոց՝ յիշելոց ՚ի վերոյ ՚ի խորա-
 դրին:

Ս Ի Մ Է Օ Ն

Վ.Ա.ՐԴՍ.ՊԵՏԻ Ա.ՊՍ.ՐԱՆՑԻՈՅ

Վիպասանութիւն.

ՍԸԿՍ ՊԸԼՀԱՒՈՒՆԵԱՑՆ ԶԱՐՄԻ
ԷՒ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆՑՆ ՍԵՌԻ.

Ի սպասանութեանս Բանըն բարձրեալ ,
Ի յոչեկոյ ըղզոյս հաստատեալ .
Նախ ըզհրեշտակըս ներգործեալ ,
Լոյս ՚ի լուսոյ ստեղծուած սկսեալ .
Ներկրորդ՝ զգալեքըս կառուցեալ ,
Տարերց քառից մի շաղկապեալ .
Ի սոցանէ զմարդն արարեալ ,
Իւրով շնչով շնորհազարդեալ :

Բզնիւթն 'ի յաղբիւսացն առեալ,
 Ըննիւթ զանձինն անօթ կազմեալ .

Ընմահական թագիւ պրճնեալ ,

Տէր և իշխանն անուանադրեալ :

Յայնժամ մարդոյն թագաւորեալ ,

Յանեղաշէն աթոռ նըստեալ .

Խէպէտ փութով 'ի վայր անկեալ ,

Եւ անբանից հաւասարեալ :

Բայց յանուանէն ոչ մերկացեալ ,

Ըստ Ըստուծոյ վրձիւ հատեալ .

Մինչև որդւոցըն բազմացեալ ,

Եւ արքայից զահ հաստատեալ :

Յելից դրախտէն հազար ամլեալ ,

Սամիրոսի թագաւորեալ .

Ըղուրոսի սմա աջակցեալ ,

Ըյն որ Աթայ յազգէն սերեալ :

Օմոլորական աստեղս գըտեալ ,

Օկենդանակերպս մեզ ծանուցեալ .

Ըստ Բիւթենայ շարըս տասնեալ ,

Խազաւորացն որ պետացեալ .

Վըսիսութրայ վերջին կացեալ .

Նաւակառոյց անունն առեալ .

Ի Պօրդէ նա ճառարանեալ ,

Ի Բանանայ ըստոյդ պատմեալ :

Օջի Վսիսութրայ նաւ կառուցեալ ,

Յարևելից 'ի Հայս դիմեալ .

Եւ ցամաքի յորժամ դիպեալ ,

Մի ոմն յորդուոցն հատուածեալ ,

Ի յարևմուտս կոյս բընակեալ ,

Երկուսնեայ օրս զտեզի առեալ ,

Բզբանակետոն Սիմ անուանեալ ,

Բստ իւր կոչմանն փոխարկեալ :

Արկին դարձաւ ուստի եկեալ .

Իսկ կըրսերոյն 'ի Հայս մնացեալ ,

Ե՛յն որ զՏարօն աւան շինեալ ,

Եւ զիւր անունն արձան թողեալ :

Օքերեսուն ուստրն յինքեան ցրուեալ ,

Բզհանգրբուան Յըրօնք կոչեալ .

Բայց ներհրմտիցն անգէտ չեղեալ ,

Եյս նախ քան ջրոյն զերկիր ծածկեալ :

Բզկնի Օլբրուանն բընացեալ ,

Նահապետին անդրանկացեալ .

Միայն ասէր թաղաւորեալ ,

Երկու եղբարցըն զլուխ կացեալ :

Իսկ նոցա զայս յանձրն չառեալ,
 Օկնքեանս այլոց ծառայ մատնեալ .

Ե՛ւ քաջապէս պատերազմեալ,
 Տիտան 'ւ Եբեթ միաբանեալ :

Ի յայս խրոան աղմուկ եղեալ,
 Եւ խռովութիւնն յերկարեալ,
 Մինչև Եստղիկ քոյրն ասացեալ,
 Խաղաղութեանն միջնորդեալ :

Օգրրգռութիւնն նուաճեալ,
 Օեղբարքն 'ի մի սէր համողեալ,
 Օղաշինս ուխտին անդ հաստատեալ,
 Միայն Սեմայ հրնազանդեալ :

Իսկ ծրնրնդոց սպանումն կնքեալ,
 Օի մի՛ ազգաւ թաղաւորեալ .
 Օերկուս սրբոյ ճարակ տուեալ,
 Օայլս յարեմուտս տարամերժեալ .

Ի դիւցընկէց լեռոն ընկեցեալ,
 Ալոմսլիայ այժմ ասացեալ .
 Սեմ 'ի կանանցն աղաչեցեալ,
 Յայս խորհրրդոցս 'ի բաց կացեալ .

Ըզկեանս որդւոցն լաւ վարկուցեալ,
 Վան ինքնազլուխ զուարճանալ .

'Պաղեստինէ յայնժամ հանեալ,
 Ի Օւրուանէ Վամն անիծեալ :
 Եւ մինչ ցՅեսուէ տիրապետեալ,
 Եւս ազգաւ եղեն ջընջեալ .
 Օտարածինս 'ի բաց քեցեալ,
 Եւ ընտանեաց տեղ պատրաստեալ :
 Յեզիպտոսէ զայդին հանեալ,
 Ի սրբութեան լեառն տընկեալ .
 Օւրբահամու խոստումն լըցեալ,
 Օւրկիրն ազգին սեփհականեալ :
 Պարարտութեան որդիք եղեալ,
 Շիւղ ձիթենեացն արմատացեալ .
 Երեք պատուով բարգաւաճեալ,
 Վեր քան ըզընաւըս ճոխացեալ :
 Եւ յգի սիրեցելոյն տընկեալ,
 Եւ օրինացն ցանկով պատեալ .
 'Նեցուկ որթոցըն ձող ցըցեալ,
 Ըզթագաւորս օրինակեալ :
 Վուր և հընձան 'ի նմա փորեալ,
 Ողջակիզաց սեղան շինեալ .
 Վահանայիցն օժանդակեալ,
 Մարդարէից պատգամ առեալ :

Օայգին այնպէս փառազարդեալ ,
Մինչ երկնայնոցն քատակեալ .

Սոցա այսպէս սլատուօք յարգեալ ,
Եւ զայլազգեացն՝ հողացեալ :

Օանսուտ հրամանն կատարեալ ,
Օոր Եբրահամ ունկամբ լուեալ .

Որդոց նորա թագաւորեալ ,
Չիրն յընդհանուր ընդարձակեալ :

Իշխանութեան ցուպն ծաղկեալ ,
Մինչ ՚ի Վուշանս շուք արարեալ .

Օի Եբրահամ նոր մանկացեալ ,
Իծերութեան զաւակ ծընեալ :

Աչ թէ միայն զՍահակն ընտրեալ ,
Եւ զԻսայէյն յոռացեալ .

Եյլ ընդ Վեստուր զուգաւորեալ ,
Եւ վեցեքին որդիս ծընեալ :

Որոց անուանքն են հրոչակեալ ,
Եմրան՝ Ակտան՝ Մադան ձայնեալ .

Մադիամայ միջին կարգեալ ,
Սովէ՝ Ասրոք վերջին գասեալ :

Իսկ Եմրանայ զՄադան սպանեալ ,
Եւ զԱկտան ևս կենաղբաւեալ .

Արրահամու՛ որ զայս տեսեալ,
 Ի յազատէ՛ն կասկած տարեալ :
 Սասն՝ ի յընչէն չորիցն տուեալ ,
 Լու յարևելս կոյս ուղարկեալ .
 Աստանօր բանս ըզկայ առեալ ,
 Լու շարադրօղս ՚ի յուշ եկեալ ,
 Օհակառակողսրն մըտածեալ ,
 Օորոմնացանսրն խոկացեալ ,
 ԸզՓարպեցւոյն ձառն ընթերցեալ ,
 Ե՛յն որ Վազարըն՝ կոչեցեալ :
 Փ՛լիսոփային աշակերտեալ ,
 Ելան անուանն հրպատակեալ .
 Ի յԱրծրունեացն ազնուացեալ ,
 Ի յանապատն առանձնացեալ :
 Յորմէ՛ Վազարըն համբակեալ ,
 Սաքուր վարուցըն նախանձեալ ,
 Ի մանկական տիս երևեալ ,
 Ի սընոտեացն արտակացեալ :
 Լու անդատին սկիզըն արարեալ ,
 Յիմաստութիւնըն պարապեալ ,
 Ի Յունականն երկիր գնացեալ ,
 Լու զարտաքնոցն հանձարս ուսեալ :

Աթենացի զինքն առձայնեալ,
 Քան ըզնոսա այլ հրմտացեալ,
 Եւ յիւրական բրնիկն եկեալ,
 Ի Մարդպանէն եղև պատուեալ:
 Մամիկոնեան Տեառն ընտրեալ,
 Վահան ասպետըն շքեղեալ,
 Ի հոյակապըն նըստուցեալ,
 Օտր Յիսուսի ուռամբ հարեալ:
 Ի Վարդգէսէ նախկին շինեալ,
 Եւ Վաղարշայ կրքկին պատեալ,
 Վաղարշապատ անունն եղեալ,
 Եւ նոր քաղաք Հայոց կոչեալ:
 ՕԱթոռն սուրբ ՚ի նա յանձնեալ,
 Որ Մարդպանին էր սիրեցեալ,
 Յորմէ ըզպարտսըն հատուցեալ,
 Եւ ՚ի սիրոյն կըշիուն եղեալ:
 Քան ըզնորա մասն յաւելեալ,
 Օ՛ի զանկապոյտն փոխանակեալ,
 Բզկամս հայցմանըն կատարեալ,
 Եւ Պատմազիր Հայոց եղեալ:
 Ի Մովսէսին կարգն ըսկսեալ,
 Եւ ըզմնացեալսն վիպասանեալ,

Ի Մարարայ մատեանս մըտեալ ,

ՕՍըծրունացւոյն վերծանեալ :

Եւ զվաղընջուցըն թարգմանեալ ,

Հեղէն զըրով նուրբըս զըտեալ ,

ՅԱզաթանդեղոսէ զըռշմեալ ,

Ի վերնագրէն զայս խմացեալ :

Երանց հընդից թաղաւորեալ ,

Հայոց և Պարթևաց տիրեալ .

ԵՄ և զՄեղայ բուռն հարեալ ,

Եւ զեղեցիկ ոճով պատմեալ :

Ի մէջ խօլաց հըսկայացեալ ,

Եւ զառաջինն թագ կասեալ .

Բզմարիւն քաղաք շինեալ ,

Եւ զինքն աստուած ոմն ասացեալ :

Օգեղ պատկերին նկարադրեալ ,

Եւ ողջակէզըս մատուցեալ ,

Եզգաց բազմաց հրաման տուեալ ,

Մունըր կըրկնել ախտացուցեալ :

Ոմն նորա (նմա) ընդդիմացեալ ,

Եւ զհրամայեալսն անդոսնեալ ,

Մթեթածին Հայկն գովեալ .

Են որ Հայոց նախնին եղեալ :

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ

Ընդ դէմ Բեւայ գոռոզացեալ ,
 Ի հիւսիսոյ կողմնն շուեալ ,
 Իսկ անարին հետապօտեալ ,
 Ի կորովի բազկացն մեռեալ :
 Հըսկայօրէն 'ի գիրկ մըտեալ ,
 Եւ եռաթուննն թափանցեալ .
 Ե յնուհետե գոռն լըռեալ ,
 Խաղաղական կեանս ըստացեալ :
 Հայկազնէի ազգն ամեցեալ ,
 Մինչ 'ի յԱրայն գեղեցկացեալ .
 Օ որ Շ ամիրամ լըկտին շամշեալ ,
 Աին Աինոսի արքային լեալ :
 Ի համբաւոյ զգեղն իմացեալ ,
 Սիրեցելոյն նամակ գրեալ .
 Բայց ըղձալին իւր ոչ լուեալ ,
 Պատերազմաւ ընդդիմացեալ ,
 Ըզզօրութիւն Հայոց բեկեալ ,
 Օ երկիրն ինքեան դիմադրաւեալ .
 Ե սիւրականնն բըռնացեալ ,
 Օ Հայքն 'ի նուաստութիւն արկեալ :
 Ե մաց բազմաց 'ի միջ անցեալ ,
 Սենեքարիմ փառամոլեալ .

Այն որ ՚ի հրէաստան եկեալ,
 Եւ հրեշտակէն զօրքըն մեռեալ,
 Ինքն ՚ի յորդւոցըն սատակեալ,
 Գոռոզութիւն չարին շիջեալ.
 Արբկին շայոց զըլուխ բարձեալ,
 Ի յԱսորոց վըտարանջեալ:
 Նախ Չարեհի ըզթագն առեալ.
 Եպս Աբմոքն արխացեալ.
 Չկրնի Սարհանդըն սրխրացեալ.
 Շաւարշ ըզՓառնաւազ տուեալ.
 Եյս հինգ երեքինս խրոխտացեալ,
 Բզպատերազմ աղանց վանեալ.
 Իսկ ներհակին ոգի առեալ,
 Նաբուզոդոնոսոր խշխեալ:
 ՅԱբքանաղեան դունդըն կոչեալ,
 Չթագն ՚ի զըլխոյ նոցա առեալ.
 Փառնաւազայ այս պատահեալ,
 Ի Լաբելոն վախճանն եկեալ:
 Քաղզէացւոյն հարըստացեալ,
 Մինչև ըզՄարըս նուաճեալ.
 Եւ երկոցունց միաբանեալ,
 ՉԱբեթաճինս ՚ի բուռն աճեալ:

Չախողակի իմն աջողեալ,
 Վատաբախտիցն պերճացեալ.
 Բզճայրականն քէն յիշեալ,
 Օոր ընդ Բեւայ՝ Հայկն արարեալ:
 Որպէս երբեմն Նինոս խորհեալ,
 Ի յԱրամէ վըրէժ խընդրեալ.
 Բայց թաքուցեալ կեղծաւորեալ,
 Օ՛ր զքաջութեան համբաւն առեալ:
 Տող մարգարտեայ ընծայ յըղեալ,
 Եւ զնա երկրորդ իւր անուանեալ.
 Եստ թունաթափ սոցա եղեալ,
 Օհուր բարկութեանն հըրդեհեալ:
 Բազում ամօք զՀայք տոչորեալ,
 Մինչ Աղէքսանդր թագաւորեալ.
 Սորա Վախէ (հէ) ոմն ընդվզեալ,
 Ի Հայկազնի զարմէն յայտնեալ.
 Աղէկսանդրէ զմահ ճաշակեալ,
 Եւ իւր ցեղին վերջին եղեալ.
 Այսուհետեւ անտիրացեալ,
 Եւ այր զարամբ ասեն եղեալ:
 Վասն այսորիկ զիւրաւ մըտեալ,
 Ի Հայս՝ Արշակ մեծն ասացեալ.

Երդ յառաջինն կարդ դարձեալ,

Իմ Աիմօնի որ զայս ոգեալ:

Օ ի պատմութիւնս է վերջոտնեալ,

Բզայկազանցն անդիտացեալ,

Եւ նորագոյն իմն սկըսեալ,

Օ թետուրածինս ազգարանեալ:

Օ որ ՚ի զըլուխ զըրոցս զըրեալ,

Օ հինգ թագաւորս նախաճառեալ:

Նմին իրի անդրադարձեալ,

Օ ելս նոցա ճառէ անսղալ:

Թէ ո՛վ ոք են՝ ուստի եկեալ,

Եյս ճոխութեանըս պատահեալ:

Օ փ՛լխտփային վըկայ առեալ,

Օ իրողութիւնս չորիւք ստուգեալ:

Վ երջկոյս զվասն էրն ծանուցեալ:

Յորմէ և իմ վահանս առեալ,

Օ ի ներհակին զիմի հարեալ,

Փութով ընդ կրունկն դարձուցեալ:

Եւ ճշմարտին բան զօրացեալ,

Օ ելուզակաց հոյնն աղարտեալ:

Թէ առարկեն վասն էր զըրեալ,

Սնտապատուաստ ճառս յարմարեալ:

Յայնժամ լիցին շառագունեալ,
 Յորժամ զպատճէն 'ի ձեռն առեալ.
 Եւ 'Աերսէսի թէպէտ վիպեալ,
 Իսոց իմս նորա ներհակ չեղեալ
 Ո՛չ 'ի հեռին տարածայնեալ
 Եւ ոչ զսրբոյ բանն երկրորդեալ.
 Ե.Մ Ըզմիջինն համբուրեալ,
 Որ յաստանօրը՝ չէ գրրեալ
 Խուռն ինչ խօսիւք ծայրաքաղեալ,
 Որ 'ի նմանէ է մնացեալ.
 Եւ զընթերցողսն թելադրեալ,
 Օ՛ուսումնասէրս 'ի յայս առեալ
 Որք միանգամ մըտօք հըպեալ
 Օ՛խմաստ տառիցն ճաշակեալ.
 'Աոցա և այս չանպիտանալ,
 Ե.Մ դուզնաքեայ քաղցր երևեալ
 Եւ մի՛ 'ի յայս ոք ախտանալ
 Ի թիւ մեղացն իմ՝ մերձենալ.
 Յընդունելոյն օտարանալ,
 Պարզամըտաց կարծիս ինչ տալ
 Ամ առ այսու հիւսնդանալ.
 Խորթ է համ՛րել զայս շարադրեալ.

Թէ այնպիսի՝ մեղօք մեռեալ,

Եւ յիմաստից ունայնացեալ

Օխարդ եղև արժանացեալ.

Մինչ զի 'ի Հայս համարձակեալ.

Եյո՛ ըստոյդ է ձերդ խորհեալ,

Ենթիւ մեղօք եմ՝ զառածեալ

Մինչ զի մըտացս մասին յաղթեալ,

Ես՝ 'ի թըւելն անկարացեալ,

Բայց 'ի հողին ապաւինեալ,

Ե՛յն որ զտրկարս զօրացուցեալ

Նախ հալեսցէ՛ զջուրս սառեալ.

Եպա տացէ՛ հրաման զընալ,

Եյսինքն զմիտս իմ՝ յամառեալ,

Որ չար ախախք է՛ զոփացեալ

Յուցցէ՛ շաւիղ անըստերիւրեալ,

Օւարքունականն ընթանալ.

Եւ մանաւանդ ձիր ընձեռեալ,

Իյայս հանդէս թիկունս հասեալ

Եյլ և առ սուրբս ձայն ամբարձեալ,

Մաքուր անձանց զձեռս տարածեալ.

Օփ ցօղեսցեն մատրոուակեալ,

Երբուցանել զիս զկարօտեալ :

Եւ իմ 'ի յայս ապաստանեալ .
 Պարձայց յուստէ եղէ սկըսեալ .
 ԲզՊալհաւկացրն յայտ բերեալ ,
 ՅԱբրահամէ շառաւիղեալ :

'Նախկին սոցա Ամրամ գովեալ ,
 Ի յարեւելս Վուշանս մըտեալ .
 Եւր ըստ օրէ փարթամացեալ ,
 Եւ զՇ ահաստանրն Բալհ շինեալ :

Օ՛խ էր նորա որդի ծրնեալ ,
 Եւ զանդրանիկրն Բալհ կոչեալ .
 Յօրմէ անուանցրն կըցորդեալ ,
 Երկուցրն մի բայիւ ցուցեալ :

Ի վեհազանցրն զայս ուսեալ ,
 Ի յարքայիցն օրինադրեալ .
 Որդւոց ըզհայրս փոխանակեալ ,
 Սինչ 'ի յԱբշակ քահն ասացեալ :

Ի մէջ վեհից՝ վեհ երևեալ .
 Եւ տէրութեան մասին հասեալ .
 Թէպէտ սուղ ինչ 'ի լուծ մըտեալ ,
 Սելեկիայ հրնազանդեալ :

Եյլ փութապէս ըզնա հերքեալ ,
 Եւ ինքնադլուխ ազատացեալ .

Պաթառն և մի ամ յերկարեալ ,

Դայեակ որդւոցն իշխող եղեալ :

Եղէկսանդրոյն գահոյն տիրեալ ,

Բզկնի մահուան պայազատեալ .

Իայց միմեանց հակառակեալ ,

Բզթշնամութիւնն յաւելեալ :

Պարթևազանցն զայն տեսեալ ,

Օճառայութեան լուծն ընկեցեալ ,

Օպատերազմունս սաստկացուցեալ ,

Եւ զարևելս յինքեանս թափեալ :

Օթէտալացիսն գումարեալ ,

Բնդ Աիկանով խազմ արարեալ ,

Իարելոնէ գնա հալածեալ ,

Ի Դարեհէ գահէն մերժեալ :

Հարիւր 'ւ երսուն ամաց եղեալ ,

Եւ չորեսին որդիս ծրնեալ .

Միոյն թէտեալս գահ յօրինեալ ,

Թորքումաճնացն իշխան եղեալ :

Միւսոյն 'ի Աիւլիկէ նըստեալ ,

Բնդ Եսիացիսն ճակատեալ .

Օերրորդն 'ի Պարթևս կացուցեալ .

Իսկ չորրորդին զայք ժառանգեալ :

Թէպէտ այսպէս գոլ զատուցեալ ,
 Բայց ինքնագլուխ ոչ զոք կոչեալ ,
 Աինչև զաւուրքըն վըճարեալ ,
 Արտաշէսի զգահն աւանդեալ :
 Եւ այսօրէն անշարժ կացեալ ,
 Փառք անդրանկացն առաւելեալ .
 Առ հարս ասէ լիցին բնակեալ ,
 Ըզկնի մահուանըն թաղակալ :
 Արտաշէսի զայս ուխտ պահեալ ,
 Երսուն և մի ամ վայելեալ .
 Ապա Արշակըն քաջացեալ ,
 Այն որ գ'Աեմ,ար ձեռքակալեալ :
 Յառաւասին յերկիր տարեալ ,
 Յերկաթեղէնս ըզնա կապեալ .
 Անտիոքայ եղբօր լուեալ ,
 Ընդ Արշակայ սկըսաւ գոռալ :
 Յանձուկ տեղւոջ պատերազմեալ ,
 Հանդերձ զօրօք տապաստ անկեալ .
 Պարթևագինըն զօրացեալ ,
 Եւ զերրորդ մասն բրձնակալեալ
 Ապա եղբարքըն ձիր շնորհեալ ,
 Օհայաստանեայս 'ի նա յանձնեալ ,

Աքքայօրէն թագազարդեալ,

Եւ ծիրանի ըղգեցուցեալ:

Օ՛Մըծբին նրմա դահ պարզեալ,

Սահման զԱրասի լեառնն հատեալ,

Մինչ յարեմուտս ծովնն ծրփեալ,

Եւ զհիւսիսով անդրադարձեալ:

Մինչ ՚ի Աովկաս լեառնն հատեալ,

Որ յարեելըս կայ ձրդեալ,

Մինչև ՚ի Մարըս տարածեալ,

Եւ զԱիւլիկէ ՚ի միջ առեալ:

Օ՛այսքան միջոցս յինքն ընկալեալ,

Մերս Ա՛աղարշակ դունադեղեալ,

Իմաստութեանցնն հոգ տարեալ,

Եւ զՀայկազնիս գրբով գրտեալ:

Անթիւ զօրացնն ամբոխեալ,

Բիւրաւորացն ըզթիւնն յաղթեալ,

Ի Մըծբանայ արտաքս ելեալ,

Եւ յարեմուտս ՚ի մարտ դիմեալ:

Բազարատայ նդ առաջ ելեալ,

Ի Հայկազանց վրսեմացեալ,

Ի յարքայէն շրնորհ գրտեալ,

Եւ բարեկամըս համարեալ:

Խաղաւորին փեսայացեալ,
 Օտանուտ'րու թեան պատիւն առեալ,
 Իսկ Վաղարշակ զչուն ընթացեալ,
 Եւ թշնամեացն պատուհասեալ
 Եւրիպէս շահատակեալ,
 ՕՄորփիւլիկանըն սատակեալ,
 ՕՔիշեանու թիւն յինքըն կորզեալ,
 ՕՄակեդոնեան անունն եղծեալ
 Եւ այսքանիւք ոչ շատացեալ,
 Ե՛ւ ՚ի յոլովըն ձեռնարկեալ,
 Սերունդ ազգին զաճումն առեալ,
 Մինչ ՚ի Վարդանըն պրսակեալ
 Չորք հարիւր և հինգ ամ տևեալ,
 ՅԱրտաշես թագըն բարձեալ,
 Ի յայս միջոցս բանըս լուեալ,
 Ի յոլովէն գոլով կասեալ
 Օ՛ի պատմադիրն ոչ ախորժեալ,
 Բզքեր թողին կրկնարանեալ,
 Ե՛ւ զճ'ենազունս յիշատակեալ,
 ՕՄամիկոնեանսըն զեկուցեալ,
 Վասըն սոցա զըր'ւակազրեալ
 Բայց Մովսէսի ոչ ձայնակցեալ

Ագաթանգեայ գոլ հետևեալ,
 Այն որ զղեսսականս ճ'ենաց հարցեալ:
 Ի սոցանէ զըստոյնն ուսեալ.
 Յորմէ զըրոյլ մեզ աւանդեալ.
 Մամն և Աոնակըն փախուցեալ,
 Ճ'ենաստանէ 'ի Պարս անցեալ
 Աառնամայի որդիք եղեալ,
 Որ 'ի յերկրորդ գահն էր նըստեալ.
 Յորժամ նորա մահըն հասեալ,
 Օկինըն ճ'ենաց արքայն առեալ
 Ի նըմանէ որդիս ծընեալ.
 Աւ զաթոռ հօրըն յաջորդեալ.
 Երկու եղբարց միարանեալ,
 Մասն ինչ զօրացըն հրապուրեալ
 Ընդ ճ'ենբազրոյ դիմամարտեալ,
 Օարքայութիւնըն նախանձեալ.
 Յայնժամ ճ'ենացըն զումարեալ,
 Աւ զխորդ եղբարքըն աքսորեալ
 Առ Արտաւան արքայ անկեալ,
 Օկենդանութիւն ինքեանց շահեալ.
 Իսկ ճ'ենբազրոյ զայս իմացեալ,
 Մեծ աղերսիւ սարգէս խընդրեալ:

Թաղաւորին յարսն խընայեալ,
 Միայն բանիւ պատասխանեալ,
 Թէ մի' լիցի ուխտին լուծեալ,
 Օքի այսոցիկ է իմ երդուեալ:
 Յիմ աշխարհէս ասեմ գընալ,
 Եւ անծանօթս պանդըխտանալ,
 Խաղաղասէր ճ'ենացն զիջեալ,
 Եւ զնրմանէ շնորհակալեալ:
 Իսկ արքային զնոսս կոչեալ,
 Մեծ ամբօխիւ՝ Հայս առաքեալ,
 ՅԱրշակունեացն եղեն պատուեալ,
 Եզգ մեծագոյն հըզօրացեալ:
 Եսխնոյ անուամբն պարըսպեալ,
 Ե. յսու զըլոր ցեղն որոշեալ,
 Ե. յԼ և զաշխարհն ներբողեալ,
 Մինչ Եգենայ համեմատեալ:
 Բազմատեսակս քրքրմաւէտ,
 Սիրամարգօք զեղեցկացեալ,
 Հըրաշէիւք էշ այծեմամբք,
 Յամօրէիւք հովիտք լըցեալք,
 Ենզին ակամբք և մարդարաիւք,
 Հասարակաց զեղաղարդեալ

Օ առ մեզ ազնիւն զհազիւ զըտեալն,

Օ թաղաւորաց պիտոյացեալն,

Նոցա յանպէտս է համարեալ,

Սակս բազմութեան առննդոտնեալ,

Քան զհանուրս պարարտացեալ,

Եւ ըզննակիչս յըզփացուցեալ:

Մինչ տեսողացրն ցանկացեալ,

Երանութեան բանս բարբառեալ,

Ընդ՝ ուր այրին ոչ դառնացեալ,

Եւ ոչ որբոյն յողոց հանեալ:

Բընաւ հինից զնա ոչ տեսեալ,

ՅՆդեքսանդրէ ոչ աւարեալ,

Ի Մահմէտէ ոչ կասկածեալ,

Ե՛լ խարկանօք զղօրսն կոտորեալ:

Յորժամ սղծոյն անդ ժամանեալ,

Չաչաղեղեայ աղջիունս տեսեալ,

Ճենրազուրին ըզգացուցեալ,

Երսուն հազար կոյս աղերսեալ:

Իսկ նա զվաչէս սպառազինեալ,

Եւ կանացի զգեստիւ ծածկեալ,

Սուտ մարգարէն այսու փորձեալ,

Եւ սրտութիւնն յանդիմանեալ:

Յորմէ Մահմէտ անմրտացեալ,
 Բստ խըրատուն զՓեսուն անցեալ,
 Օ խառնիճաղանձն յայսկոյս թողեալ,
 Եւ զմեծազգիս յայնկոյս տարեալ
 Եւ մինչ կամէր զըւարձանալ,
 Բնդ օրիորդսրն փափկանալ,
 Մանկունքն 'ի սայլէն վայր հոսեալ,
 Եւ զերկսայրին 'ի դործ արկեալ
 Օ երսուն հաղարըն խողխողեալ,
 Մահմէտ սակաւ արամբ ապրեալ,
 Ե յնուհեակ ոչ յաւելեալ,
 Բզճ'են անուն 'ի միտ բերեալ
 Օ այս ամենայն մեղ ծանուցեալ,
 Եւ զոճ բանին առ այլս փոխեալ,
 Բզ Մարսակէ սկիզբն արարեալ,
 Եբրահամու ընդոճին լեալ
 Ի Սահակէ ապստամբեալ,
 Դամասկոսէ 'ի Հայք չըւեալ,
 Յերկուց լերանց ոտին բնակեալ,
 Որ յԱրայի դաշտ նայեցեալ
 Երից որդւոցըն հայր եղեալ,
 ՅԱրամանեայն ազգըն խառնեալ

Օ լեառն երկրցուն անուանակցեալ,

Օ եղիազարն Եզատ փոխեալ:

Եւ ընդ սրմա շարունակեալ,

Օ Բուզայս որ զըՍտամպոլ շինեալ,

Բիւզանդիայ յեղաշրջեալ,

Իւրով կոչմամբն սպարիակեալ:

Մինչ Աոստանդին հաւատացեալ,

Օ ճիր սպարըսպին հաստահեղեալ,

Ապսերական անուամբ զըգուեալ:

Ե յԼ Բուզային չ'անհետացեալ:

Երդ զառաջին ճառն աւարտեալ,

Եւ զհարկաւորն զըճաղբեալ,

Յոլով տոհմիւք զանց արարեալ,

Օ որ քերթողին է շարաղբեալ:

Եւ երկրորդին առննթերեալ,

Սոյն իմ Ղաղարըս սիրեցեալ,

ԸզՓոստոսի գիրն յուղեալ,

Օ Բիւզանդացւոյն սատար առեալ:

Ի սրմանէ աղբերացեալ,

Եւ զՀահաւէտս շաղաշարեալ,

Ի թագաւորս զհիմն եղեալ,

Յըսպարասկետս զըլխաւորեալ:

'Նախ' Երչակայ բարեպաշտեալ,
 ՅԵ. յբարասէ նըթղեհացեալ,
 Օ. Պարսից կալուած կամաւ թողեալ,
 Ընդ անօրէնս ոչ բընակեալ:
 Երկաղիայ հընաղանդեալ,
 Միծի գըլլետյն անդամ յօղեալ,
 Եպա Խոտարով ոմն ասացեալ,
 Ի նոյն աղղէ թաղաւորեալ:
 Օ. Սահակ պարթևն յաթոռն եղեալ,
 Եւ ընդ Յունաց դաշնաւորեալ,
 Յորմէ Շ. ապհոյ ցամամբ լըցեալ,
 Եւ ի կասպանս ըզնա մաշեալ:
 Վ. ըռամշապհոյ տիրէ դարձեալ,
 Յորոյ աւուր դիրըն յայտնեալ,
 Վ. քսան և մի ամ յերկարեալ,
 Ըզկնի Պարսիկ Շ. ապուհն եկեալ,
 Ի յիշխանաց գոլ անպատուեալ,
 Ի խընջոյսըն ծաղը արարեալ,
 Մինչև Շ. ապուհ մահուամբ լուծեալ,
 Վ. ըռամ որդին պսակաւորեալ:
 Օ. կասպեալն Խոտարով սա արձակեալ,
 Եւ Սահակայ ընծայ շնորհեալ.

Արբիին ըզգահըն նորոգեալ,
 Բայց Բ. ամիս անդ հեշտացեալ
 Բզկնի ՚ի գերեզման մըտեալ,
 Երտաշեսի զթաղըն թողեալ.
 Եյն որ կանամբքըն մեղկացեալ,
 Եւ զաղբութեամբ խենեշացեալ
 Ուստի իշխանքըն զայրացեալ,
 Եւ Վ. ըռամայ ամբաստանեալ,
 Ի գահոյից թըշուառացեալ,
 Երշակունեաց վերջին եղեալ:
 Եյլ երկնաւոր Հայրըն հաճեալ,
 Օխմանային մեզ թագ կազմեալ,
 Օգիւն ՚ի վերուստ՝ սրբոյն շնորհեալ.
 Որով Մեսրոպ մըխիթարեալ
 Հանուրց հիւսիս սլայծառ ծաղկեալ,
 Երից սեռից լուսաւորեալ.
 Թէոդոսի փոքուն լըւեալ,
 Բարեպաշտին ուրախացեալ
 Ուսանելոյ հրաման հանեալ,
 Սուրբըն Մեսրոպ յոյժ մեծարեալ,
 Եւ զՄնատօլ ուղևորեալ,
 Բզկժըւուլուս քաղաք շինեալ.

Թէոդոսի - պօլիս յեղեալ,
 Նախկի անունն խանկարեալ,
 Մեր Սահակայ ձեռն տուեալ,
 Օ՛Մովսէս քերթողն դործակալ,
 Հաստահեղուս ծովացուցեալ,
 Պէսպէս հնարիւք ամրացուցեալ,
 Մինչ թաղաւորն ըսքանչացեալ,
 Օ՛վաստակելոյ փոխն հարցեալ:
 Օ՛ր ընտրելոցն պատասխանեալ,
 Թէ՛ Աթենայ ենք կարօտեալ,
 Յորմէ կայսերն մուրհակ գրեալ,
 Ի հըռետորսն զնոսա յանձնեալ,
 Աբբունական թղթով պատուեալ,
 ՅԱթենացւոցն սիրեցեալ,
 Եւ զարտաքնոցն հանձարս ուսեալ,
 Վան ընոսա զերազանցեալ:
 Ընդ երկարնակս մենամարտեալ,
 Օ՛Մարկիանոս զարմացուցեալ,
 Եյս ընդ Մովսէս Ղաւթի եղեալ,
 Եւ այլք որոց ընկերակցեալ,
 Օ՛խմաստութեան փոշին բարձեալ,
 Որպէս մեղուս ՚ի մեղ դարձեալ,

Մեծ տրբամուծեամբ եղին զգածեալ,

Յորժամ տեսին ըզայս քանդեալ

Ի հողեոր հովուաց զըրկեալ,

Մարմնաւորաց յոյժ հեռացեալ.

Ե յնուհետե ըսկսան ողբալ,

Եւ զգուշակել ըզմերբս լալ

Վանդի յորժամ նոցա դնացեալ,

Եւ այլասեռս վըտարանդեալ,

Յետնամնացից խաւար տիրեալ,

Ի Յազկերտէ աղօտացեալ:

Խաղաղութիւնն քայքայեալ,

Խռովութիւնն թանձրացեալ.

Երդարութիւնն նուաղեալ.

Եւ գործք մեղացն խըտացեալ:

Տեսիլք սըրբոյն զլըբումն առեալ,

Լուսաւորչին մեր արթնացեալ.

Վանդի զառինն զայլ զարձեալ,

Եւ ընտանին թշնամացեալ:

Ջոր և համայն հօրն տեսեալ,

Սահակ պարթէն և սղացուցեալ,

Եթոռ ծովանըման կազմեալ,

Եւ թուխ կտաւով պատարբուակեալ:

'Մագաղաթին ոսկւով զըրեալ,
 Եւ 'ի միջին տող մի ջընջեալ,
 'Ծառ ձիթենի վարսաւորեալ,
 Եւ չորրորդ մասն պըտողոյն ծիւրեալ
 Ի հրեշտակէն եղև մեկնեալ,
 'Վաղարշապատ առ նա իջեալ,
 Աթոռն է՝ Հայք սըղասպատեալ,
 'Արման ծովու ալէկոծեալ:
 Իսկ ոսկեգիրն տող մի եղծեալ,
 Ուրացողաց մասըն ջնջեալ,
 Եւ ձիթենւոյ պտուղըն ծընկեալ,
 'Քահանայիցըն թերացեալ:
 Այսմ՝ ամենայնի տեղեկացեալ,
 'Նախարարացն ողբով պատմեալ,
 'Օրը 'ի լսելըն զարհուրեալ,
 Եւ 'ի մեղացըն զըղջացեալ:
 Այլով առ Տէր աղաղակեալ,
 Եւ շիջուցել ոչ կարացեալ,
 Ի ներկային հուպ լըրացեալ,
 Տեսիլք սըրբոյն կենդանացեալ
 Վարազվաղան ոմն երևեալ,
 Ի Աիւնական ասնէն սերեալ.

Նախարարին փեսայացեալ,
 Բնդ Սասակայ դըստերն զուգեալ,
 Խարող նախնոյն ՚ի նա ազգեալ,
 Ետելութեամբ զկինն ատեցեալ,
 Ջաղմուկ իրին Սասակ լուեալ,
 Գեմ պատկերին այլազունեալ:
 Գաւթի ընդ փեսայն հայեցեալ,
 Եւ ՚ի Հայոց երկրէն հանեալ,
 Եւ Միհրնեբսեհըն փախուցեալ,
 Սատանայի զձըն զըտեալ:
 Հազարասկան յորժամ տեսեալ,
 Չարեաց խորհուրդ ՚ի միտս արկեալ,
 Ի հաւատոցն ուրացուցեալ,
 Եւ թագաւորն Յազկերտ տարեալ,
 Բզհոզեոր դանձըն վատնեալ,
 Եւ զմարմնաւորըն շահեցեալ,
 Հէքն և թըշուառն նախ կուրացեալ,
 Եպա Հայոց խորհուրդ խորհեալ:
 Եւ Յազկերտի զայս հաւանեալ,
 Ի Միհրնեբսեհէ խըրատեալ,
 Բանսարկուէ զարքայն սըրեալ,
 Թէ Հայք ընդ Յոյնս են միացեալ:

Յորմէ Յազկերտ 'ի սաստ բրդեալ,
 Երից սեռից գըրով ազդեալ,
 Վամ ուրացին՝ ասէ՛ զ'սաչեալն,
 Վամ մերըս դից զոհնն զհնետեալն:
 Հայոց՝ Վլքաց և Աղուանից,
 Ամենեցուն մի անձն եղեալ,
 Սուրբն Վարդան Մամիկոնին,
 Հանդերձ այլովք հանդիսացեալ.
 'Նախ 'ի յԱղուանս սլատերաղմեալ,
 Օոր Վասակայ ուխտին սըտեալ,
 Առ նախարարս կեղծիւք խօսեալ,
 Ըզկէս զօրացն փեռեկտեալ:
 Իբրև փիշապըն դարանեալ,
 Ի սուրբ գընդէն մեր անջատեալ,
 Միհրըններսեհի դեսպան յըղեալ,
 Թէ՛ ձեր կըռոցն եմ՝ նուիրեալ:
 Ընդ Վարդանայ սաւտիկ երդուեալ,
 Օհաստատուն կա՛ն խոստովանեալ,
 'Նա 'ի յԱղուանս քաջաւերեալ,
 Ինքն ընդ Պարսիկըն խրախուսեալ:
 Սպարապետին ներհակս մանրեալ,
 Ի յԱրարատ աճապարեալ:

Հանդերձ զօրօքն անդ ձրմերեալ,
 Մինչ հարաւոյ հողմն շարժեալ:
 Արբիին Պարսիցն աստատակեալ,
 Եւ Տըզմուտ դեարն բրնակեալ,
 Օոր ազգն Հայոց զըբոհ տըւեալ,
 Օգունդն այլազգեաց ՚ի միջ փակեալ,
 Օպատերազմն հրնչեցուցեալ,
 Օաջ և զահա՛ն թերն բեկեալ,
 Յայնժամ Աստակ սիրիշն անիծեալ,
 Ի թշնամեաց կողմն յաւեւեալ:
 Ի Քրիստոսէ, յեարս կացեալ,
 Պարսից դենինն մասնակցեալ,
 Գատաստանէ իւրմէ, դատեալ,
 Եղօթք նորա ՚ի մեղս դարձեալ:
 Ի հաւատոցն զըյացեալ,
 Ետրուշանին ծունրը կըրկնեալ,
 Ի սուրբ հօտն մեր հատուածեալ,
 Եւ փեսային հաղորդակցեալ:
 Թէպէտ այլ իմն փաստ ատեալ,
 Եւ վասն որդւոցն՝ ուխտին զըբժեալ,
 Որք առ Երջայն կային զրաւեալ,
 Իւրն և Ներսէս սպասանդ կացեալ:

Այլ զՅուդային էր խըմօրեալ,
 Ազահութեամբն յխնարեալ,
 Եւ ո՛չ այսու մասին հասեալ,
 Օտիրանենդիցն դան արբեալ
 Ի յԱբքայէն զի կողոստեալ,
 Այն որ փառացն էր ակն ածեալ,
 Ի խոստացեալ պատուոյն վրիպեալ,
 Եւ ձաղանօք յերկիր քարշեալ:
 Սկըզընաչարին կերպարանեալ,
 Օյաւխտենիցն կործանեալ,
 Ի յարզողացն զըսրովեալ,
 Օպատժապարտիցն դան արբեալ
 Ի սիրելեացն ապտակ առեալ,
 Օյի ՚ի Տեառնէ էր խորթացեալ,
 Ի հողևոր հացէն սովեալ,
 Մարմնաւորէն դատարկացեալ:
 Մեռեալ հողւով կայր տառանեալ,
 Փըրկութենէն յուսահատեալ,
 Խըղձմբտութեամբ դատապարտեալ,
 Օցայդ և դցերեկ զինքն աշխարեալ,
 Յըտէր զպատկերն տըժվունեալ,
 Բախէր ըզկուրծսն խըստացեա .

Քայ տայր անձին աղտեղացեալ,
 Ի ծանօթից դատասպարտեալ:
 Օյ ուրացմամբն ոչ յաղեցեալ,
 Ել իմն չար գուն գործեցեալ,
 Օչազատ որդիսըն տոռանեալ,
 Եւ Յաղկերտի՝ ձեռն մատնեալ:
 Ուր ժանտ սերմանց փոխանակեալ,
 Օմատաղ մանկունս սըրով մաշեալ,
 Ընմեղ արեանցըն բողոքեալ,
 Օ՛ւստուած վըրէժխընդիր շարժեալ,
 Ուրացողին զտանջանս կըրեալ,
 Եւ զղառնացեալ ողին փըչեալ:
 Իսկ փեսային ուրախացեալ,
 Օյ զթշնամին ետես անկեալ:
 Ի Յաղկերտէ զՍիւնիք խընդրեալ,
 Եւ վաստակոյն վարձ պահանջեալ,
 Ես և Երեսնքն միջնորդեալ,
 Թագաւորին բարեխօսեալ:
 Վարազվազան զպատիւն առեալ,
 Եւ զաներոյն զահ ժառանդեալ,
 Բայց զպատիժն աչօք տեսեալ,
 Մինչ էր մարմինն յասպահովեալ:

Ի չար դիւէ այսահարեալ,
 Եւ ատամամբ զժիսն կերեալ.
 Բազում ամօք այնպէս լըկեալ,
 Բզպիղծ զըլուխն գետնի հարեալ,
 Եստէն զառհաւատչեայն ճաշեալ,
 Ենդէն զհրնոցրն բորբոքեալ.
 Իսկ սուրբ զընդին որ մաքառեալ,
 Երիաբար նահատակեալ,
 Օքաժակ մահուն սիրով արբեալ,
 Եւ պրսակայն արժանացեալ.
 Իկէտ գարնանըն փըթըթեալ,
 Եդին զրախտին տունի բաղնացեալ,
 Եդ իմանա ի ծաղկանց ծաղկեալ,
 Եւ ընդ հրեշտակս դասաւորեալ.
 Հանդերձ զըլխովն ոտըն բարձեալ,
 Բրով մարմինն էր զարդարեալ:
 Օ՛ի յետ հօտին զհովիւս կալեալ,
 ԲզՂ Լոնդեանս զերի վարեալ,
 ԻՊարսկաստուն թափառնացեալ,
 Սովայրլուկ կային բանտեալ:
 Եկեղեցիքս սրդամաճեալ,
 Օ՛ի զպաշտօնեայս ետես արխրեալ.

Առաջաստին ամայացեալ,
 Օ՛խ զփեսային էր զընտանեալ
 Անախա հարսին այրիացեալ,
 Օ՛խ հարսնածուռս կտես թախճեալ.
 Աւրիորդաց սեւազղեստեալ,
 Օ՛խ թաղուհին էր թարշամեալ
 Պարաւորացն աղաւաղեալ,
 Օ՛խ երզնցօղն էր համրացեալ.
 Առջեցեոց սեղան կաստեալ,
 Աւ կերակուրն անհամացեալ
 Օ՛խ զքահանայս ողջակիղեալ,
 Ի յանապատ անթաղ մնացեալ.
 Վանդի մոգուց զՆքայն խրատեալ,
 Յորժամ Վուշանս եղև պարտեալ
 Ասեն՝ թէ՛ զիցն է բարկացեալ,
 Ասան այն դարձայք գըլխակորեալ.
 Բայց թէ՛ կա թէք ըզքաշցրանալ,
 Աւ զթըշնամեաց նըկուն դառնալ,
 Նորա լիցին մահու մատնեալ,
 Աւ ոսկերացն յանպէտս ձգեալ.
 Օ՛խ մի՛ նըշխարք պատուասիրեալ,
 Ի մոլորեալ Ազգէն թաղեալ

Ապա թէ ոչ մեզ է ողբալ,
 Եւ թշնամեացն ու բախանալ
 Իսկոյն Աբբայն ժանտըն կոչեալ,
 Բզ՛՛՛՛՛ն շապուհըն մոլեգնեալ,
 Ի Նիւշապուհ քաղաքն յըղեալ,
 Բզքահանայնն ՚բանտէն հանեալ,
 Նախարարացըն մաղկատեալ,
 Եւ զարտասուս պաշար եղեալ
 Թէ առքն էք հանդերձեալ,
 Աղաչեցէք ՚ի մեզ զըթալ,
 Անջատեցին զհարքն երանեալ,
 Վաղցրիկ յորդուոցըն որբացեալ
 Իգիշերի զանխուլ տարեալ,
 Գայլոց զգառինսըն փողոտեալ,
 Բզգուշութեամբ զայս արարեալ,
 Օոր չար մոգուցն էր ուսուցեալ
 Իսկ որ ՚ի Վարձունս է բնակեալ,
 Ահամբ զանդունդըս նրկատեալ,
 Բզմահ սրբոցն ոչ թագուցեալ,
 Այլ յընդհանուրս փառաւորեալ
 Վանդի խուժիկ ոմըն ձայնեալ,
 Վահանայիւ ծանօթացեալ

Ի սէր սրբոցն հողւով վառեալ,
 Գաղտագողի զհետ զընացեալ:
 Իսկ Գէնշապհոյ ցընա հարցեալ,
 Թէ զի՞ է քո բղկնի մեր գալ.
 Նա ըղկասկածըն փարատեալ,
 Եւ զեղկելոյ միտս գողացեալ:
 Եկանատես սրբոցն եղեալ,
 Եւ ըղտեղին նըշանակեալ.
 Երտատուալեց կանգուն կացեալ,
 Չձեռս ՚ի յերկինքս տարածեալ:
 Մինչև սրբոցըն պըսակեալ,
 Եւ զբելիար պարտասանեալ.
 Ընօրինացն ՚ի բաց գնացեալ,
 Ե.Մ.Բ. զինուորս պահօղ եղեալ:
 Ի Յիսուսին տըպաւորեալ,
 Յաշակերտացըն կասկածեալ,
 Չօրականացն ընդարմացեալ,
 Եւ չար նիրհմամբըն ծանրացեալ:
 Յանկարծակի լուսոյ ցայտեալ,
 Եհեղ ձայնիւ փայլատակեալ.
 Ընօրինացն յահէն պակեալ,
 Ընկան յերկիր որպէս մեռեալ:

Լոյսն ըղբաւ ժիկն քաջալերեալ,
 Եւ ՚ի անդին առաջնորդեալ,
 Յայնժամ արծիւ յ'րկնից իջեալ,
 Օմարմին սրբոց նրան ցուցեալ:
 Եհիւ մեծաւ ողջադուրեալ,
 Օանդին ակունսն հաւաքեալ,
 Նախարարացն մատուցեալ,
 Եւ հաւաստեաւ զերնն պատմեալ:
 Սաճառականն երանեալ,
 Օառիթ կենացն վաճառեալ,
 Յայնժամ նոցա փառքս տըլեալ,
 Եւ ընդ ինքեանս ՚ի Հայս բերեալ:
 Սուրբն Յովսէփ հողունն օծեալ,
 Եւ Ղևոնդեայ աստուածարեալ,
 Մուշէ՛ Երշէն՝ Վաջաջ ընտրեալ,
 Եւ Սամուէլն սրբբանեալ:
 Իսկ ըղբարէն և զՄբրահամ,
 Նախարարօքն բաժանեալ,
 Իյարբունիս սպասուէ կալեալ,
 Յաստրեստան արբանեկեալ:
 Իտրէն անդէն առ Տէր փոխեալ,
 Իսկ Եբրահամ առ մեզ դարձեալ,

Եւ պիտի տարտս Բըղնու նեաց լեալ,
 Եւ ձրգնու թեամբ զվախճանս առեալ:
 Երդ թէպէտ այս այսպէս եղեալ,
 Բայց չէր վերջին ըզմեղ գլտեալ.
 Եւ լրարկու թիւն Տեառնն ցածեալ,
 Եւ գերելոց դարձ արարեալ:
 Ի Յազկերտէ հրաման հասեալ,
 Օչ ազգըս Հայոց սիրով նուաճեալ,
 Ըզսինկի քորսրն յանձանձեալ,
 Եւ զՊատրորմիզտ իշխան կարգեալ:
 Եշուշայի Յազկերտ մըտեալ,
 Օչ ըմայեկայ զորդիս խընդրեալ,
 Ի Վասակէ նոցա տարեալ,
 Եւ շըղթայիւք պարաւանդեալ:
 Թագաւորին ո՛չ յապաղեալ,
 Օմանկունսն ՚ի կապիցն արձակեալ.
 Յորմէ բըղեշին նախասացեալ,
 Երտասուօք ըղՏեառնէ զոհացեալ:
 Օի մահապարտքն եղեն վրկեալ,
 Եւ ՚ի պատիւ համարձակեալ.
 Ի յայսմ ամբ չարն բարձեալ,
 Եւ Պերողի թագաւորեալ:

Ըստ արքայիցըն սահմանեալ,
 Կալանաւորքն եղեն լուծեալ,
 Փրկչին մերոյ Տեառն յօրինեալ,
 Ի մահուանէ՛ ՚ի կեանս ամեալ:
 Ըզնախարարս ՚ի Հրէ տարեալ,
 Եւ անդ ռոճիկ նոցա կարգեալ,
 Եռաքինի վարուք կեցեալ,
 Չսուրբըն Աջարդան միջնորդ կալեալ,
 Նովաւ առ Տէր միշտ պաղատեալ,
 Մինչ զաստէն դալն նոցա շնորհեալ,
 Մանասէի այս նրմանեալ,
 Ի գերեզմանըս հարց թաղեալ:
 Երդ երանի էր իմս անձինս,
 Թէ բանս աստէն դաղարէինս,
 Եւ ոչ յառաջ այս խաղացեալ,
 Ելսել զաղէտս անհրնարին:
 Չուրացողաց իշխան լինելն,
 Որք ըզհաւատս կապէնս տային,
 Փոխան վառաց եզծականին,
 Չանեղծականըն վառնէին:
 Փոխան անմուտ արեզականն,
 Մըտականին ընձօնէին.

Փոխան անմահ սուրբ Աղանոյն,
 Վիւականին հաղորդէին:

Վանդի բարձեալ էր տէր հօտին,
 Աւ վարձկանացն ոչ ցաւէին.

Ե՛ւ ըստ դայլոց քանասարաց,
 Օգէրս և զփափուկս խողխողէին:

Թողեալ զնախնեացըն քաջութիւն,
 Օխմաստութիւնս ոչ խրնդրէին.

Ընօրինաց ծաղր արարեալ,
 Օվարս և ըզկրօնս քամահէին:

Հայհոյելով անարդելով,
 Օր ըստ օրէ ըզկծեցուցին.

Ե՛յպանելով կատակելով,
 Ըզտառապեալս ձանձրացուցին:

Վան ըզՊարսիցն այլ աւելի՛
 Մեր ուրացողքն նախատէին.

Յորմէ Մախազըն Վաղիշոյ,
 Վըլուխ խաւարելոց գրնդին:

Ա՛չ յագենայր իւրօք չարեօքն,
 Ե՛ւ յորդորէր զամենեւին,

Յուրացութիւնըն արալով,
 Իսորհէր զդասս փոքու հօտին:

Արպէս զվեշապ բերանաբաց,

Սամէր կլանել բոլորովին.

Տեսեալ հօտին զինձն արձակեալ,

Եւ ծարաւի արեան նոցին.

Տարակուսեալ ակնարկէին,

Եւ ըզհովիւրն յուզէին.

Գլտին ըզԳիւտ զերանելին,

Իսուրբ Գրիգորըն նըստուցին:

Փոխեաց զԱթոռ մեծն 'ի Գլուին,

Յասէ նեղչացըն Պարսկային.

Մըրցեալ սրբոյն ընդ Մախազին,

Եղև յազթող չար վիրաքին:

Եհար զձակատ Գողիաթին,

Իանիւ խրատու սարսաքարին.

Արով վառեալ հուր նախանձին,

Չարախօսեաց յունկն արքային:

Իձէ զտէրութեանդ քո մըտերիմ,

Եւ զհաւանողս ձերոյ դենին,

Սացեալ նոցա Առաջնորդին,

Պատրէ յօրէնս Մեսիային:

Սամի զընել ուխտ ընդ Սայսերն,

Եշխատ առնել զձեզ 'ի մարտին.

Վրեակ ըղբանս աւագանոյն,

Վոչեակ ըղՎիւտ հարցանեին:

Պատասխանեալ Վաթուղիկոսն,

Օճշմարտութիւն կարծեօք բանին.

Օմինն 'ի յերկուցն առեալ յանձին,

Միւսոյն ասաց չեմ տէր բնաւին:

Օօրէնս պատմել զՄեսիային,

Երդոր է այդ իմոյս անձին.

Եյլ միարան լինել Յունին,

Չէ իմ խորհեալ ամենեկին:

Հաւանելով հրապարակին,

Օճշմարտութիւնըն գովէին.

Ընձնագեղեայքըն Պարսկային,

Էարժեալ ըղղլուխս հիանային:

Պերճապածոյճ և նագելի,

Ընհամեմատ տեսանեին.

Նշամացիք և Ակիւթացիք,

Բստ Մարգարէ զնա ունեին:

Միշտ տեսողացն երանելին,

Եւ լըսողացն զբարբառ Բանին,

Վառեալ 'ի սէր Հայրապետին.

Ըմբարտուշան թաղաւորին,

Պատուով պահեալ 'ի յարքունիս,
 Եւ որոգայթ կազմէր նրմին.
 Մինչև յայտնեաց զխորհուրդ սրբաին,
 Թէ լե՛ր մոգպետ դու քո Ազգինս
 Եւսա թէ ո՛չ կա՛ց 'ի գործոյդ,
 Օ ի տաց զպատիւդ յանձն առնողին:
 Պայծառացեալ տիպ պատկերին,
 Որպէս սրբոյ Ատեփաննոսին,
 Համարձակեալ չքնաղազեղն,
 Յանդիմանէ զպաշտօնս նոցին.
 Եսէ՛ պատիւ չէ՛ տուրք քոյին,
 Ե՛լ երկնաւոր թափաւորին:
 Իայց թէ առնես պատճառ չարին,
 Թողում ինձէն զայս կամովին.
 Յանկայ վըկայ լինել Փըրկչին,
 Ըստ Ղևոնդեանց սուրբ երամին:
 Ե՛լ ոչ հատաւ վըճիռ սրմին,
 Թոյլտըւութեամբ թաղաւորին.
 Վանդի բարձեալ զօրբս նոցին,
 Եստուածարեալ Հայրապետին,
 Իարբարոսաց յահէն սարսեալ,
 Ըստ հրեշտակի վնա պատուէին.

Մանուկ մատաղ 'ի ծակ խժին,

Աջ մեղանչեաց խժըն նըմին:

Օ, ըւարթ գիւտօք ազատացեալ,

Ճ'ոխ ճ'եմելով 'ի պաղատին,

Իւրով կամաւ կացեալ 'ի Պարս,

Եպա դարձաւ 'ի հայրենին:

Եհաս սըրբոյն ժամ ծերութեան,

Խոնարհեցաւ 'ի գիրկ ծընօղին.

Եւ բարեխօս է տօնողացս,

Եւ Միաժին որդի Առւսին:

Տասն ամ կացեալ կաթուղիկոս,

Հովուէր ըզՏօտ Տեառն Յիսուսի.

Եպա Յօհան Մանդակունին,

Եկեղեցւոյ տունկ տենչալին:

Յեա այսորիկ լարեալ չարին,

Օ, իւր մեքենայսն բաղմադունին,

Օ, Մախազ մըխեալ սըլաք նեաին,

Չըդեալ 'ի ցեղն Մամիկոնին:

Օ, կայծեալ պատրոյկն 'ի Ալասակէ,

Ե իջուցանել զայն կամին.

Օ, երծեալ որդիսն Հըմայեկին,

Մատնեալ 'ի ձեռըն Պերողին:

Տեսին զՎահան սէք և պըրոյկ,
Ընդ յաջողելըն մախային.

Ե. յնքա՛ն ըղհուրըն փըքեցին,

Մինչ զդալարին տոչորեցին:

Առջեալ զՎահան ՚ի պաղատին,
Ի հաւատոցըն քանցեցին.

Տըկարանայր արտասուելին,

Եւ ախտանայր զանբուժելին:

Աամէր այսու յաղթել մարտին,
Խընուլ զըերան չարախօսին,

Ոչ զհատելով զգէտ փորձողին,

Եւ զհայթաթանս բելհարին:

Ոչ ածելով ՚ի միտ զնախնին,
Որ որսացաւ յուռկանս նորին,

Եհան ըզզրահն անխըղելին,

Մերկ մարտընչէր ընդ թըշնամին:

Շուրջանակի զնա պատեցին,
Վէրք ընդ վերաց յաճախեցին.

Գարձեալ զարքայն բանսարկեցին,

Թէ զաշնադիր է կայսերին:

Աամի կուտել զհարկ աշխարհին,
Ընդ զիմանալ քում հրամանին.

Լուեալ Վահան ըզլուր դուժին,
 Գնաց ինքնակամ 'ի յարքունին:
 Բերեալ զՎըրչայ չար Ասորին,
 Օսմրաստանօղ սպայապետին,
 Պապանձեցաւ 'ի յատենին,
 Արրկին զՎահան իշխան եղին:
 Թէպէտ այսպէս պատահէին,
 Եւ խրղձմբտանքն թոյլ ոչ տային,
 Յորժամ յիշէր զբանս Տէրունին,
 Օտուժիլ անձին 'ի դեհենին:
 Հոգւոց հանէր խորոց սրբօին,
 Եւ արտասուէր կողկողազին,
 Բախէր ըզկուրծըս տըրտմազին,
 Յողըս և 'ի կոծս անհնարին:
 Խընդրէր ըզժամ պատերազմին,
 Օքի յաղթեացէ իւր յաղթողին,
 Իսկ որ յաղթեաց չար իշխանին,
 Եւ աղատեաց զբանտեալս նորին,
 Լուաւ ձայնի աղաղակին,
 Որպէս երբեմն աւաղակին,
 Շնորհեաց թիկունս սպայապետին,
 ԸզՎաղթազան քաջն և արին:

Ար էր զըլուխս Ա ըրաց զընդին,
 Ապանօղ Ա ասկեայ ուրացողին,
 Յասեալ Պերող Ա շղթագանին,
 Խընդրէր զարիւնընս Ա շղղենին:
 Օ որ ուխտ եղեալ ընդ Ա շահանին,
 Աացին մարտիւ դէմ արքային,
 Նախ յԱրկուռի սլասերազմեալ,
 Օ Պարսիկս սըրոյ ճարակ տային:
 Երեք հարիւր զօրականաւ,
 Օ կօթըն հազարս կոտորեցին,
 Արպէս երբեմն Պեդէօն,
 Օ բիւրըս բիւրուց այլասեռին:
 Երկրորդ ՚ի յԱրսաղ գաւառին,
 Օ անօրինաց հոյս հերքեցին,
 Հանդերձ սուրբ Աթուղիկոսաւն,
 Աքանչելագործ Յօհաննիսին:
 Օ ընդդիմարտօըն վանեցին,
 Արպէս Բարակ զզօրսն յարենին,
 Յաղթական երգով պարէին,
 Օ ՚ի բարձրացաւ եղջիւր Խաչին:
 Արպէս երբեմն հինն խաբայէլ,
 Թմրիօք ՚ի յերս կարմիր ծովն:

Ենդ Մովսէսի առաջնորդեալ

Երբ և կանայք կաքաւէին:

Եստ Հայրապետն զըլուխ կացեալ

Հողով մարմնով խրախանային.

Ալբկին եղև ուրախութիւն,

Օղղջացելոյ յանցաւորին:

Օհ Ալարդ եղբայրն Ահաճանին,

Եկեալ 'զրանէ թաղաւորին,

Օոր կապանօք կայր 'ի բանտին:

Եւ զինուորացն պահէին:

Լուծող նախնոյն Հօր Միածին,

Հրաշագործեաց առ պատանին,

Որպէս երբեմն Աւարոսին,

Որ էր 'ի բանտն Հերովդին:

Նա և 'ի յոյս ուրացողին,

Բնդունելով զդարձն նորին,

Բազմաց լըւեալ փառս տային,

Եւ միմեանց աւետէին:

Եծեալ 'ի միտ զլըրումն ուխտին,

ԲզԱհաճանայ Ապայապեաին.

Օոր արտասուէր 'ի յաղօթելն,

Օհ տեսանէ զԱլարդ ցանկալին:

Յետ այսորիկ կրքիկն շարժեալ
 Պարսիկքն 'ի Վերս արշաւէին.
 Վաղթագանայ դեսպանս յըզեալ
 "Նիզակահցիլ Հայոց Ապային:
 Խառնեալ ամբոխ կարաւանին,
 Երագ 'ի կոչն ընթանային.
 'Ճարամանու հովիտն իջեալ,
 Յունաց զօրացն ակնունէին:
 Պարսիցն յայնկոյս գետոյն հասեալ,
 Պատերազմել ըթախէին.
 Տեսեալ Վահան Մամիկոնին,
 Օխ սուտ էր գայն Յունաց Եզդին:
 Յանդիմանեալ ըզՎաղթագան,
 Եւ ըզզըրոյս սուտ նամակին.
 Իսկնա պատճառ տայր այլեայլ
 Մինչև 'ի յօրն Եօթներորդին:
 Տայր զարդարել զկոճեզս փայտից,
 Խորան հարուլ բոլորովին.
 Մերձ Վըրաց հուրըս լուցանէր,
 Իզիշէրի դէմ մեր զընդին:
 Եւ Վահանայ պատշամս յըղէր,
 Եհա Յունաց զօրքըն հասին.

ՅԱզնկասանդրէ էր զայս ուսեալ,

Օ որ նա արար ընդ Պորոսին:

Եւ յսպէս զօրաց միտս թարթափեալ,

Մինչև Պարսիցն ըզգետն անցին.

Բազումք Հայոց ուրացողաց,

Եպրստամբեալ յետքս կացին:

Յայնժամ Պարսից զըրոհ տուեալ,

Հանդերձ նոքօք 'ի մարտ մըտին,

Վաղթագանայ թոյն և յոսին,

Ընպէտ զօրօքն զփախուստ առին:

Քաջ Մամիկոնըն զօրացեալ,

Արպէս զարծիւս 'ի ժամ որսին,

Յաղթեալ զօրացըն Պարսկային,

Մինչ խոյս տըւեալ ըզՎուրն անցին:

Յետքս դարձեալ որոնէին,

Օ զզըն Հայոց միայն տեսին.

Ընդրադարձեալ 'ի յըռազմին,

Բազում արանց պըսակ բերին:

'Նախ ըզՎասակ զեղբայր վեհին,

Մահըն փոխեալ յանմահութիւն.

Երկրորդ Սահակ նահատակեալ.

Եւ այլք բազումք որ ոչ թըւին:

Ե՛յլ զեղբայրըն՝ Ներսէ՛հին,
 Հրահատ զՏէրըն Շիրակին,
 Եւ ընդ նմա զԱզդ Սիւնեցին,
 Չերբակալեալ ըմբռնեցին:

Առչեալ զՄիհրան՝ ի յարքունին,
 Ընծայ տանէր Թագաւորին,
 Որով լալով և քրքձաղգեստ,
 Գընայր Ներսէ՛հ ըզկնի նոցին:

Հասեալ ՚ի յԱւխտըն Վիրապին,
 Յիշեալ զտանջանա Ղուսաւորչին,
 Բողոք բարձեալ առ նահատակն,
 Օգնել նոցա ՚ի վտանգին:

Իսկոյն լուեալ սուրբըն Գրիգոր,
 Բարեխօսեալ Տեառնն Փրկչին,
 Հանեալ զկապեալըն՝ Հրահատ,
 Միջոյ արանց շրջափակին:

Գարձան եղբարքն ուրախութեամբ,
 Փառս փրրկողին առաքէին,
 Իսկ զերանեալ զԱզդ Սիւնեցին,
 Սանն Յիսուսի զըլխատեցին:

Յետ վըճարման դառն աղետին,
 Ե՛յլ իմն երկունք զայք պատեցին:

Օ՛խ զիւաշունչ ազգըն Վլքաց,
 Խեղացնորեալ առ մեզ հասին:
 Պատիր բանիւք շաղակրատեալ,
 Օ՛միարս կանանց մեղկացուցին,
 Թէ կենդանի են ալքըն ձեր,
 Ըզմեղ առ ձեզ ուղարկեցին:
 Ըստ օրինի արանց կանանց,
 Վըշանացի բանս խօսէին.
 Տեսիլքս սուտքս պատմէին,
 Օ՛րբ ոչ երբեք տեսեալ նոցին:
 Եսնն տեսեալ մեր կրօնաւորք,
 Օ՛վահակ զՎասակ 'ի յանառափն,
 Վիրաւորեալ անհրնարին,
 Ենկեալ յերկիր թաւալէին:
 Եսեալ տարան 'ի մենաստանս,
 Եւ 'ի վերացն ողջացուցին,
 Փութով ըզմեղ առաքեցին,
 Օ՛խ 'ի Պարսիցն երկիւղ ունին,
 Համբաւն եհաս յամենեսին,
 Տեարք անկեղոց ոչ թուժէին.
 Մանաւանդ կանանցըն եկեալ,
 Դէմ Վահանայ արտասուէին:

Պատասխանեալ սպայապետին,
Թէ անասպել է խօսք նոցին.

Նախ քան զեղբօրն իմ բաժանիլն,
Վուշակեցաւ զալ սըսակին:

Ինձէն տեսի զպայծառ սատկերն,
Լուսափայլեալ ըստ Մովսէսին.
Նա և Ներսէ՛հ Ամասարականն,
Երդմամբ ասէր ՚ի յատենին:

Բայց խափանել ոչ կարացին,
Օղառն արտասուս կանանց ազգին.
Մինչև զՄուշէխ Մամիկոնին,
Բազում՝ զօրօք առաքեցին:

Ճիւղաղարնակ ազգըն՝ Ալբրաց,
Յողով տեղիս շքրջեցուցին.
Երդ՝ զե՞ է իմ ընդ վայր յաճիլ,
Եւ գեգերիլ զհետ անշահին:

Օ՛ի մինչ սոքա անդրէն դարձան,
Պարսիկքն ըզայս ՚ի բաց բարձին.
Ի զըրզըռեւն Վերիհոնին,
Զար ուրացօղ Սիսականին:

Վիշերագնաց Վըւին հասին,
Ընդ ըջանակի պաշարեցին.

Ընդ լուսանալ առաւօտին,

Սուսերամերկ խիզախէին:

Չև զանազան փոփոխէին,

Ենհրնարին տազնապէին.

Մինչև քաջացն 'ի դուրս եկեալ,

Հըսկայօրէն ճակատէին:

Օբազուամս սրբով սատակեցին.

Եյլ վճարել ոչ կարացին.

Իեթեւըն թաց սըլանային,

Յահ և յերկիւղ տեսանողին:

Գոռողագոյն տեղի տային,

Պարծիս տալով կըրկին դարձին.

Հետամըտեալ Պարսից գընդին,

Մինչ 'ի Խաղտիսըն վարէին:

Իսկ Ահահանայ արտասուելով,

Ինկունս կոչեալ ըզսուրբ Հողին,

Օյնեալ անուամբ Տեսուն Յիսուսի,

Մըտեալ 'ի մէջ Ագէոզնին.

Եռիւծաբար մըռնչելով,

Եջն և ահեակըն ցըրուէին.

Որպէս զամբար 'ի չոր խըռիւս,

Գէճ և թիկուէքըն խանձէին:

Մինն զհաղարբս հալածէր,
Ըստ բարբառոյ մարդարէին.

Յորմէ յերկբայս է լըսողին,
Տրկար մըտացն անհընարին:

Ե՛լ Եստուծոյ է այս դիւրին,
Երբ քաղցրանայ իւր ծառային.

Քանզի Ահսան չորիւք տասամբք,
Յաղթեաց չորիցըն հաղարին:

Սատակելով ըղձիւրիհոն,
Ըղձիսականըն վիթխարին.

Եւ միւսանդամ երից տասամբք,
Յաղթեաց երիցըն հաղարին:

Աչ թէ յաղեղն էր յուսացեալ,
Եւ ոչ ՚ի զօրութիւն բաղկին.

Ե՛լ ՚ի յաղթօղն ամենայնի,
Եւ ՚ի զօրութիւն սըրբոյ խաչն:

Տրկարացաւ հակառակօրդն,
Օ՛ր խորասկեաց Տեր ըննոսին.

Եսպքելով ՚ի փառքս Հօր,
Եւ անարգանս սլատուաւորին:

Քանզի Պերող թաղաւորին,
Պատերազմեալ ընդ Յեփթաղին,

Սըտեաց երդմանն եղեալ ուխտին,

Կնկեալ որդւովքն եօթանեքին:

Իմեպէտ նոքա զայս ասէին,

Օհ զհաւաստին ոչ զիտէին.

Եւ ի բաւունք դատաստանին,

Չարեաւն ըզչարրն տուծէին:

Կնմեղ արիւնք քրիստոնէից,

Ըստ Աբելի բողոք բարձին.

Եւ հաս յսկանջս Տեառն Աստուծոյ,

Վ ըրէ ժխընդիր եղև նոցին:

Օկուտեալ չարիսն ամբարըշտին,

Ի դէպ ժամու արկեալ զնովին.

Յաւուր վրիժուց գրթեալ ոտին,

Թընջեալ զօրօք թաղաւորին:

Եւ եալ ըզթագրն Վաղարշայ,

Եւ զբայր Պերոզայ արքային.

Գարնանարեր հողմոյն հընչեալ,

Բուրաստանացրն՝ ծաղկէին:

Չայն տատրակին մեզ աւետեր,

Եւ հաւաստիկ ձրմեռն անցին.

Եւ բամբ թըռչնոց թափառնացեալ,

Իւրօքանչիւր տուն խընդրէին:

Օ՛հ Ա՛ ահանայ հանդերձ զընդուն,
 'Ա՛ աղարշսպատ քաղաքն եկին,
 Հիմնարկեցին զԱթուղիկէն,
 Օ՛ Պարսից քանդեայն նորոգեցին:
 Մեծապայծառ շքեղութեամբ,
 Գլմբեթայարգ զարդարեցին,
 'Նաւակատիս կատարեցին,
 Եւ արտասուօք զստակս թացին:
 Ընդէն չուեալ 'ի Գլբին եկին,
 Եյցելութեան ըսպասէին.
 Իսկ խրնամօղն ամենայնի,
 Գլթաց 'ի դասս փոքու հօտին:
 Օ՛հ զքաջութիւնն Ա՛ ահանու.
 Միհրան ծանոյց թագաւորին.
 Յայնժամ ստուղեալ աւազանոյն,
 Օ՛Նիխոր յըղեն 'խընդիր քաջին:
 Եկեալ 'ի Հէր և Օ՛արեւանդ,
 Ընդ միմեանց պատահէին.
 'Նոմոս բերեալ 'ի յարքայէն,
 Ըս 'ի գիտել զխընդիրս նորին:
 'Նիխոր կացեալ 'ի յերաշխի,
 Ըրգահատէր զՄամիկոնին.

Տեսեալ ձոռով և ճարտասան,
 Եւ անվեհեր զպատասխանին
 Իսկ մընացեալ ձիուն օրհնութեան,
 Եղև խընդիր անմահ գանձին.
 Բստ հրամանի Աննարարին,
 Օարքայութիւն հայցէր նախկին,
 Պաշտել զօրէնսն հայրենի,
 Գաւանեցով զանն Նոակին.
 Ընհետ առնել յազգէս Հայոց,
 Օայն որ ասէ աստուած կրակին
 Քակտել զմեհեանս ուրացողաց,
 Եւ ՚ի փառաց ձրգել զնոսին.
 Բնդ այս և զպէտս պակասութեան,
 Ծանոյց Այրեաց կուսակալին
 Նախ՝ անմիջնորդ դէմ յանդիման,
 Խօսել նդ արքայից արքային.
 Օ ի մի՛ միջնորդքն բանսարկութեամբք,
 Խըռովեսցեն քան զառաջին
 Երկրորդ՝ առնել ընտրողութիւն,
 Բստ արժանոյն պատուել զնոսին.
 Իրաւաբար ճանաչելով,
 Օլաւն և զվատթարն և զտոհմայինն:

Ըստ վաստակոյն հատուցանել,
Տիրասիրացն 'ւ ապերախտին.

Օջոս ամենայն թէ կատարէք,
Շահիք ըզայք 'ի ձեր մասին:

Յայնժամ Ախտոր խանդակաթեալ,
Վազմեաց ընթրիս ճենազնէին.

Աըստեալ երկուցն 'ի մի բարձի,
Օմայլեցուժեամբ խրախանային:

Մոխրապաշտիցն յամօթ եղեալ,
Օի յընթրիսէն արաքսեցին.

Որպէս ըզուս սովեալ հացէն,
Օգքաղաքաւըն շըրջէին:

Յիշեալ զինքեանց անմըտութիւն,
Վա՛յ և եղո՛ւկ անձանց տային.

Իսկ Վահանու հանդերձ զընդաւն,
Գնացեալ 'ի դուռըն Վաղարշին:

Աբբայօրէն փառս ըզգեցոյց,
Եւ կատարեաց զիղձըս սըլտին.

Տըւեալ զնախնեացն ըզմեծութիւն,
Եւ ստրատելատ այոց սպային:

Վարձեալ անդրէն հրահոսակօք,
Ուրացողացըն խոյս տային.

Չարժեաւ առ իւժըն սիւղաճեմ,

Եւ ջուրց սրդիքըն զօղէին:

Կայեալ զփաղանդըս աղուէսուց,

Եւ յգետանեացըն ծաղկէին.

Ստեղնեալ բողբոջ դաւազանացն,

Եւրկուց ցեղիցն խմիասին.

Բարձրացեալ եղջիւրք օծելոցն,

Հայրապետին և Արքային.

Երկեալ աթոռ գատաստանին,

Ի յարկըս Տեառն ըստ սաղմոսին:

Կանչեալ զկործանեալ աշտարակն,

Վերջինըս մեծ քան զառաջին.

Չի որ և հար վասըն յանցին,

Նոյն բրժըշկեաց ըզկնի դարձին:

Արպէս երբեմըն զեսրայէլ,

Եւ զայլս բազումս որ կայ ՚ի դրին.

Արրկին կենօք կենդանացոյց,

Եւս առաւել քան զնոցին:

Եւ այսքանեօք բարեգործեալ,

Սեղ երկնաւոր հայրըն վերին.

Մինչ զե տեսողքն հիանային,

Շարժեալ զզըլուխըս շըրջէին:

Օտր և Յօհան Մանդակունին,
 Կոր երգս երգէր 'ի տաճարին.
 Գարձոյց ըղսուգս յուրախութիւն,
 Եւ պատառեաց զքուրձ խաւարին:

Արբեալ զարտօսր երեկոյին,
 Արզասթափեաց յառաւօտին.
 Յարոյց զաղքատս և ըղտնանկս,
 Կըստուցանել իշխան կըրկին:

Չայն գուժեցէ՛ք 'ի խանդացեալս,
 Թէ կանգնեցաւ անկեալն յոտին.
 Եհաւասիկ նոր նորոգեալ,
 Պալհաւունի տունն առաջին:

Եւ ընդ նրմին գերազարդեալ,
 Մամիկոնեան տունըն վերջին.
 Թեւակոխեալ 'ի յաստիճան,
 Օթադ արքայիցն 'ի զլուխ եղին:
 Թագաւորեալ ընդ դէմ չարին,
 Կաջագանդուրն Ահհանին,
 Մատաղ մանկանց ծերատաճեալ,
 Ի հրապարակըս խաղային:
 Իւրաքանչիւր առեալ քընար,
 Ըստ կանխասաց մարդարէին.

Փոքր ինչ այսպէս խրախճանային,
 Արդիք ընդ հարսըն հըրձուէին:
 Ինաւորական շարժեալ ակտին,
 Արով մարմնոյն լուծեալ կապին.
 Եւ որողայթ վը շրեալ սըրտին,
 Արպէս ճըճղուէ ապրեալ ողին:
 *ատերն յերկրի թողեալ զնիւթն,
 Եւ սկըղնատիպն եհաս յերկին.
 Գանձըն դանձեալ 'ի տուն սուօղին,
 Աւնայն մնացեալ անօթ խեցին:
 Եւ ըստ բանին Աողովմանի,
 Եկաց անշարժ շէնք քաղաքին.
 Եղբայր 'ի յեղբօրէ օղնեալ,
 Եմուր պարխսպ մեղ լինէին:
 Յետ Ահանայ՝ Աարդ պատրըկին՝
 'Արստեալ յաթոռ իւր հոմաճնին.

* (*) Թօրինակնն պակասէր աստ զխառտան բու-
 սիս, զորպիսինն 'ի սկզբան իւրաքանչիւր տանց
 վիպասութեանս՝ կարմիրաղիղով ունէր գրեալ.
 Զայս դժուարացաք մէք գտանել. ուստի յաւելար
 զոչն այս ծանօթութիւն.

Ստկաւ ամօք յամեալ 'ի նախն,

Եպա մանրեալ լար ածաթին:

Եւ ընկըրկեալ անխն 'ի դուր,

Ս ըճարելով գյոյով զնացին.

Օհնի Պարսիկ Մարդպանք եկին,

Մինչ 'ի Վարդան Մամիկոնին:

Եյն՝ որ եսպան զՍուրէն մարդպան,

Եւ փախըստեայ զընաց Յունին.

Պատուեալ 'ի Յուստիանոսէ,

Օօրօք բազմօք գայ 'ի Ղլւին:

Սասակացուցեալ զճակատ մարտին,

Իսպառ սպարտեալ զօրքն Ելամին.

Ենուշըռուան արքայն Խոսրով,

Օերծեալ փրղօք ընդ ամրոխին:

Ս Էսքն 'ի զօրաց փախըստեից,

Եւ Եփրատաւն ամրանային.

Բզճողոսպրեալսն 'ի սուսերէն,

Ջուրըն հեղձոյց ըստ շըրատին:

Եւ զսաշտեղիսն Մովսէստանաւն,

Բզընոտի յոյսըն նոցին.

Օոր կարեվէր խոցեալ արքայն,

Բստ կորրօտեան մեծ չաւառեծոյն:

Եղեալ 'ի բաց զբարս բարութեան,
 Եւ բորբոքեաց ըզհուր ուազմին.

Եսէ՛ թէ, հայր էի երկրի,

Եւ սընուցիչ ամենայնի:

Ե, յսուհետեւ յապստամբաց,
 Խընդրէ աստուած զմահ անմեղին.

Ե, յսքան էր յոյս կրոնապաշտին,

Յամօթ կեղծիւք քրիստոնէին:

Որ և նախ քան զմերձ վախճանին,

Մըկրբտեցաւ 'ի սենեկին,

Ղաւանեւով զՆորրորդութիւնն,

Հաղորդեցաւ երանելին:

Պըսակակից եղև նոցա,

Ալք յետին ժամն յայդին դնացին.

Բարձեալ զմարմին քրիստոնէիցն,

Օրհնեբողութեամբ շերիմս եղին:

Թաղաւորէ Որմիզտ որդին,

Ոչ հետեւեալ հօրըն կրօնին:

Երդ կարձոգեալ յայս տուայտիմ,

Եւ 'ի նըւազըն նըկրբտիմ:

Օ, ի երկակի է պողոտայն,

Յոր կըթոսեալ ոտիւքս հըրպիմ.

Ե.ՄԼ և Բ. բարձեալ բեռին,
 Պամիմ տանել ՚ի միասին:
 Յորմէ ՚ի տեսնն դըժուարիմ,
 Եւ ՚ի յիշելն լըքանիմ.
 Ե.ՄԼ փափաքումն ողւոյս բնածին,
 Ստիպէ քան զկարն իմ ցաւածին:
 Եւ զըթութեան ձիրն երկնային,
 Համարձակ է ՚ի զրել բանին,
 Մանուցանել հըմտասիրին,
 Օանցեալն ՚ի զործ պատահարին:
 Օթաղաւորացն երկու ազգին,
 ՕՄամիկոնեանց և զՆլամին.
 Մանաւանդ ըզՍասանականս,
 Որք զտիեզերս բոցացուցին:
 Ո՛չ թէ միայն զհաւատս Խաչելոյն,
 Ե.ՄԼ և զննքեանց ձեռնարկեցին.
 Քանզի Որմիզա գոռող՝ մոլին,
 Բզնախարարս եբարձ բնաւին:
 Նաև ըզտոհմն Պալհաւին,
 Օեւթօր մերոյ լուսաւորչին.
 Օոր դայեկացն ապրեցուցեալ,
 Ի կոտորածէ Խոսրոզին:

Օ, Պալհաւ որդի չար Անակին,
 Եւ Երտաշիւ արքայն ածին,
 Եւ նա հատոյց զվարձ վաստակին,
 Պատուեալ զորդի մահապարտին:
 Տալով նրմա ըղդահն երկրորդ,
 Բ՛ղխալք քաղաքն Առաւստին,
 Խառնեալ 'ի ցեղ ըն Ասսանին,
 Խրնամոռթեամբ 'ի Ատահրացին:
 Մինչև ցԱրմիզտ աղզն ածեցին,
 Եպա զցաման մըբուրն արբին,
 Ապեալ զԱ ընդոն Պալհաւունին,
 Ի Վըբուընդակ եղեալ դղեկին:
 Եւ զայլս բազումս նախարարացն,
 Մաշեաց սըբով զերթ զթըշնամին,
 Նաև զԱ շահամբն Մեհեանդ,
 Օզարմն Ամրանայ զսերմբն Բալհին:
 Օ, առիւծադէմ անպարտելին,
 Ապանօղ Մաղքըթաց արքային,
 Աամիր մըծբել հուր Ասսանին,
 Եիզել զարմասն Երտաւանին:
 Պատճառելով զդանձն արքային,
 Օ, օր գըբեցի վերոյ նորին,

Յորմէ զօրացն 'ի բաց կացեալ,
 Օ՛վ ահարամ արքայ պըսակեցին:
 Յարևելից գիմեալ 'Տիզբոն,
 Ը՞ն 'ի բառնալ զտուն Սասանին,
 Լ՛ըւեալ Որմիզտ զազմուկ իրին,
 Ս'ըսաւ հողալ զկազմ՝ ըռազմին:
 'Եա'նարարացն միարանեալ,
 Օ՛քէնն առաջին 'ի միտ ածին.
 Ի 'Կըրուանդէ, զՎ՛ընդոն հանին,
 'Եովաւ զՈրմիզտ սատակեցին:
 Ե՞սեալ Վ՛ընդոն զքըւերորդին,
 Օ՛խոսրով ծընունդ թաղաւորին,
 Ե՞ս արքայն Մուրիկ փախուցին,
 Ի կայսերէն երդումն առին:
 Ը՛զգօրս Յունաց և զՀայկազնին,
 Տըւեալ 'ի ձեռնն Խոսրովին.
 Լ՛ըւեալ Վ՛ահրամ՝ Մեհեանդին,
 Օ՛նիզակակցիլըն Մուշեղին.
 Որ է 'ի բաց կալ 'նոցանէ,
 Խաանիլ 'ի գունդ Պալհաւունին.
 Թէպէտ ջանայր Մուշեղն արին,
 Ե՛յլ նախարարքն յանձն ոչ առին:

Ապա յանդուզն յարձակեցին,
 Եւ ըզմիմեանըս բախեին.

Խըմբեալ ճակատ տարուբերին,
 Վ ըտակ արեանցըն խաղային:

Օ, ի ոչ թէ կողմեր որ յաղթէր,
 Կամ զհակառակն կըրել նորին.

Ե. յ. քաջ քաջի հանդիպէին,
 Եւ յերկարէր զործըն նոցին:

Վ ահրամ վառէր զերամս փըղին,
 Տայր առաթուր զգօրս Խոսրովին.

Մինչև ակել քաջ Նըսեմին,
 Սչ զաղարէր զգործ աղէտին:

Ըզկնի պարտեալ Մեհեանդին,
 Ճ'եպեալ ՚ի ԲայՏ զարանէին.

Իսկ Յապրըւէզըն զօրացեալ,
 Կորզեալ ՚ի յինքն ըզհայրենին:

Ե. յ. և ըզգանձըն Մաղքըթաց,
 Օտո ՚ի Վահրամէ աւարին,

Ենասեղի բախտից տիրեալ,
 Մանուկ Խոսրով ՚ի վարկենին:

Բազմեալ զերնջոյս երախանին,
 Յետ վանելոյ ըզթըշնամին,

Ի գինարբուս խրախանալով ,

Եւնէր զըրոյց ընդ որերին :

Եթէ իցէ երբէք լուեալ ,

Օ որ ինձ արար արքայն Յունին .

Օ ի զթըշնամին թագադարդեաց ,

Իբրև զորդի իւր հոմածին :

Ըստէս ըստէս կանդնէր յօտին ,

Ոսկի նըւագն ՚ի դաստակին ,

Շնորհակալեալ ըզկայսերէն ,

Եւ պագանէր երկիր նըմին :

Բացազըլնով ըմպէր զըստակն ,

Յողջոյն Մուրիկ թագաւորին .

Հրաման տըւեալ աւագանոյն ,

Ընծայատար լինիլ նըմին :

Ըզգն անիծեալ և Պարսկային ,

ԸզՄուշեղէ բանսարկեցին .

Թէ աւերեաց զգանձն արքունի ,

Օ ինչս և զխորանըն Ահհրամին :

Եւ ապրեցոյց զապրստամբեալսն ,

Տալ երիվարս և զէնս նոցին :

Յայնժամ յըղեալ ըզսուրհանդակն ,

Կոչել զՄուշեղն Մամիկոնին :

Մինչդեռ առնէր հանդէս գընդին,
 Եւ 'ի գիտել զթիւ մեռածին,
 Ի երեալ զնամակն 'ի ձեռն եղին՝
 Գալ 'ի կոչումըն Խոսրովին:
 Իսկ պահապանն ամենայնի՝
 Ճիսուս Քրիստոս Հաւր Միածինն,
 Եւ հաս 'թիկունս զօրավարին,
 Խնամարկելով ըզղլուխ հօտին:
 Ըզդեալ 'ի միտըն Մուշեղին,
 Եւրկուս լինել զպատճառ կոչին,
 Սամ՝ ըզվարձըն պատերազմին,
 Սամ' թէ՛ հասեալ է Հէն կրրկին:
 Առեալ ըզգունդս զօրավարին,
 Եւրկու հազար վքաջն և զարին,
 Մօտեալ 'ի բանակն արքային,
 Փըշտիպանացն 'ի դէմ ելին:
 Ըստ հրամանաց թագաւորին,
 Օ՛Մուշեղ միայն մեծարեցին,
 Մերձեալ 'ի դուռն մաշկապերձին,
 Հրամայեցաւ առնուլ զինին:
 Իսկ նա սաստեալ բարապանացն,
 Չայնեաց փութալ սպառազինին.

Մշտանակեալ 'ի յերկիւարն,

Բուռն հարեալ ըզտուսերին,

Մինչ թաղաւորն ելեալ ինքնին,

Արտով կոչէր 'ի պաղատին.

Մ սպայապետն յիւրսն դարձեալ,

Ասկալ զոմն 'ի յողգէ Պարսկին:

Սաստիկ տանջեաց ըզփրշտիպանն,

Մինչև յայտնեաց ըհհաւաստին.

Եռեալ տարաւ զնա առ Յօհան՝

Օօրագլուխ Յունաց սպային:

Աբրկին ասաց հրապարակին,

Սպանման խորհուրդն Մուշեղին.

Յայնժամ կազմեալ խոյր մի ազնիւ՝

Ոսկի յեռեալ ընդ զբարբխտին,

Պատրաստեցաւ Մուշեղ 'ի զնալ,

Եմբաստանել զիրս կայսերին:

Իսկոյն լուեալ Խոսրով զեղեալն,

Պունդս արձակեաց ըզկնի նորին,

Ես 'ի կորուսանել զասպետն,

Թաքուցանել զլուր աղէտին.

Ոմանց յայտնեալ զայս Պատրըկին,

Հետազօտել զբօք նոցին,

Այ վերիպեալ յաջողմանէն,
 Օղորանամուտս սատակեցին,
 Կեծաւ փառօք 'ի յըՍտամպօլ,
 Երտեալ Մուշեղ Մամիկոնին,
 Աւ յանլիման եղեալ կայսերն,
 Բայց ոչ լուաւ զիւր ըղձալին,
 Խաղաղարար արքայն Մօրիկ,
 Խաղաղացոյց զգործ աղմբկին:
 Արով սաստեալ նենդժոտ Պարսկին,
 Իխտ քամահանս թագաւորին,
 Ինէ ոչ կացցէ յեղեալ ուխտին,
 Արարիւթիւնս տեսցէ կըրկին:
 Իսկ Ապրիլէն յամօթ եղեալ,
 Աշեալ ըղզօրս երկու ցեղին,
 Օւայք և զՊամիրք 'ի միասին,
 Պանձիւ լըցոյց զամենեսին:
 Աւ հըստատակ եղև կայսերն,
 Օօրէն որդւոյ լըսող խըրատին,
 Հաստատեցաւ արքայութիւնն,
 Ալատեալ 'ի դահըն հայրենին:
 Բարեբախտիկ բարդաւաճեալ,
 Վրան զթագաւորս հանրականին:

Ըստ օրինացն մոգութեան,
Բազում ունէր հարձս և տիկին:

Ե՛յլ 'ւ գլխաւոր և թագուհի,
Լըր 'Յակոբկաց անուն Շիրին.

Ե՛յս բարեպաշտ կինս երկիւզած,
Օկատարելոց բերէր յանձին:

Մարդեալ զարքայն ըստ իւր կրօնին,
Մինչ հալածէր զդասըս մոզին.

Եւ ամ յամէ 'տօնի Օատկին,
Սոչէր զպաշտօնեայս սուրբ ուխտին:

Օոր էր շինեալ մերձ պաղատին,
Եստուածասէր մեծ թագուհին,

Եսեալ Եւետարան և Խաչ,
Եկեալ զտիկինն հաղորդէին:

Պարզեւրս տայր 'նոցա արքայն,
Եւ արձակեր յիւրեանց տեղին.

Յայս ժամանակս յայտնեալ մարմին՝
Պանիէլի Մարգարէին:

Որ էր եղեալ 'ի տուն գանձին,
Ի յԱսպահան մեծ քաղաքին.

Լըւեալ Մօրկայ բարեպաշտին,
Խընդրեալ ըզմարդարիան անգին:

Տըւեալ ըղզանձըս մարմնական,
Իդին հողւոյ զարդարողին.

Իսկ քաջայոյս մեծ թազուհին,

Անկեալ 'ի յօտըս Խոսրովին,

Ի յարքայէ սպարգե մասին,
Հայցէր շնորհել իւրոյ ուխտին.

Իբրև ետես անհրնարին,

Աինել դըժկամայ կայսերին.

Ապաւինեալ 'ի սուրբ Հողին,

Օտմ ետ կարդալ իւրոյ Ազդին:

Իսկ որ առնէ զկամս ծառային,

Յիսուս Վրիստոս Հաւր միածինն,

Աըւաւ ձայնի աղաղակին,

Փառաւորեաց զիւր սիրելին.

Վանզի յորժամ զկառս լըծեցին,

Իքաղաքէն 'ի դուրս ելին,

Զորիքն անդէն ըղկայ առին,

Պեաք և աղբեւրք ոչ հոսէին.

Իսկ քրիստոնեայքն և թազուհին՝

Աղեղորմ արտասուէին:

Ըզսուրբ մարմինն աղաչէին,

Օխ մի՛ գնասցէ յերկրէ նոցին.

Յանկարծակի ջորեացն ելեալ,
 Թեթևընթաց 'ի Շօշ մըտին:
 Գետք և աղբիւրք արձակէին,
 Եւ 'ի գընացըս յորդէին,
 Հեթանոսացըն զայս տեսեալ,
 Օհհի հարեալ հիանային:
 Սեծ է աստուածն քրիստոնէից,
 Եւ մեծահրաշ զնա ասէին,
 'Նա և մոզուցն հաւատացեալ,
 Յայտնի եկեալ մըկըրտէին:
 Բազումք զարիւնս իւրեանց հեղեալ,
 Ի Վրիստոսէ պըսակէին,
 Գետսպանք կայսերն ունայն դարձեալ,
 Ինքնակալին զհրաշս պատմէին:
 Օոր հիացեալ փառըս տըւեալ,
 Ընծայ յըղեալ սուրբ նըշխարին,
 Պատեալ ոսկւով մեծ դըշխոյին,
 Եղեալ 'ի յիւր սուրբ տաճարին:
 Յետ այսր մեծի ուրախութեան
 Ե.յլ իմն աղէտ զչայք պատէին,
 Ի սաղրելոյն բեւիարայ,
 Մուրիկ կամլը ջընջել բնաւին:

Տայր հաւաքել զամենեօին,
 Եւ աքսորել յերկիր ստորին,
 Ի վատածիննն թորակիայ,
 Գոռմարելով զէմ Բուլղարինս
 Նախարարացն զգուժն լուեալ,
 Եւ Եպրովէզնն զիմեինս,
 Իսկ Խոսրովու ուրախացեալ,
 Գանձս առաքէ ռոճիկ նոցինս
 Տեսեալ 'ի ձեռն համակարին՝
 Վասպուրական մեծ իշխանին,
 Եկեալ 'ի յԱտրքպատական,
 Ընդ առ միմեանս պատահէինս
 Բայց զի՞ է իմ զրել զառականս,
 Յայտնել զամօթն իմոյս Եզզին,
 Եւ ընդ օտարըս ծիծաղել,
 Չար համբաւել զանուն ծնօղինս
 Ում դատաստան է 'ի կորուստ,
 Բստ առակաց Սողոմոնին,
 Եյլ և պարտական գեհննոյն,
 Բնդ բամբասողս զեզբօր յանցինս
 Յորմէ զաստէն ճըխոյ ցընդիմ,
 Ի՞ է զի՞նչ առնեմ տարակուսինս,

Օ՛խ 'ի զըբելըն զըժուարին,
 Եւ 'ի թողուլն ծանակ լինիմ:
 Մանաւանդ 'ի յայս հարկիմ,
 Օ՛խ զպատմագիրս տաղել կամիմ.
 Եւ թէ անտես առնեմ ըզկարգն,
 Ի յիմաստնոցն տրդէտ հեգնիմ:
 Ասն այսմ իրի շարամանեմ,
 Օ՛լաւս և զվատթարըս ճառագրեմ,
 Օ՛անմըտութիւն Ա՛ահեունեաց,
 Օ՛որ արարին շամակարին,
 Քանզի յորժամ զգանձըն տեսին,
 Եւրստամբեալ աւար հարին.
 Օ՛խ ախտաւորըն խոշտանկեալ,
 Պարգևս զարեըն բաշխեցին:
 Եւ սըրիկայքըն վեցեքին,
 Չըւեալ 'ի ճահուկ բանակին.
 Ա՛ահեունիք՝ Տըրպատունիք,
 Մամիկոնեանք և Աիւնեցիք,
 Եմատունիք՝ Խորխոռունիք,
 Աըրկին ըզայք տոշորեցին.
 Մերկ կողոպուտ գունդն արքային,
 Իդուռն երթեալ բողոքէին:

Արդարացաւ բան կայսերին,
 Օր առ Կոստրով զըրեաց նախկին,
 Թէ ազգ Հայոց ազգ է չընչին,
 Վրեմոս՝ զբարան՝ մերում միջին:

Այլ թէ կամիս զմերս հաշտութիւն,
 Բնաւին ՚ի բաց բարձցո՛ւք զնոսին,
 Օր ոչ յըւեալ բարեբարոյն,
 Մինչև փորձիւ ՚ի գլուխ ելին:

Ապա ազգէ զեղեալս կայսերն,
 Եւ զօրս խնդրէ ՚թիկունս ինքնին,
 Եկեալ Հերակլ զօրավարին,
 Վիզակահցեալ Համակարին,

Ըղձ, ախջաւան դումարէին,
 Եւ պատերազմ յարդարէին,
 Օր զանդիտեալ ապրստամբաց,
 Ի միմեանց բաժանէին:

Աէսք ՚ի հնազանդութիւն եկեալ,
 Այլք ՚ի Աորդիս ամբանային,
 Աճապարեալ ըմբռնեցին,
 Աարնոյ քաղաք զըլխատեցին:

Այսուհետև թերուղեղ լեալ՝
 Ընդ Հայք՝ երկուց թաղաւորին:

Միշտ արան ընտիրս միտեղէին,
 Գեմ թըշնամեաց առաքէին:
 Աշ որ և զՄուշեղ Մամիկոնին,
 Ի Բուլղարաց ձեռս մասնեցին,
 Տեսեալ Արմրատ Բաղրատոնին,
 Օխ ջախջախեալ եղեգնէին:
 Առչեալ առ ինքն ղեկուհս աղգին,
 Միարանեալ վտարանջեցին,
 Ասկս Հայրենեացն ղմահ յանձն առին,
 Քան թէ յոչինչս մեռանիցին:
 Ամանք ՚ի միարանելոցն,
 Ասասկորէն ակտանային,
 Տարեալ զըշունչն յունկըն Մուրկայ,
 Օարքայն ցամամբ ղայրացուցին:
 Առչեալ զԱրմրատ Բաղրատունին,
 Հանդերձ արամբ եօթանեքին,
 Ի բաղմամբոխ հրապարակին,
 Չըղել Վօնիկն վըճիռ հատին:
 Մերկացուցեալ ղերանելին,
 Աուր գաղանացն արկանէին,
 Օայրըն հեթեթ և խեցեմորթ,
 Օնորն Մքիլոս և ղՀոողացին:

Օ՛ւրիւրորդ շէրակէն անյաղժեւին,

Օ՛ննտա հըսկայն զՍամսոն արին,

Ե՛ւ առաւել քան ըզնոսին,

Օ՛նըման հաւուն իւրոյ Գաւթին:

Օ՛տրքայակերպն և զցանկալին,

Օ՛մատաղատունկն Աբրայեցին.

Նախ ըզգուարակն արձակեցին,

Ե՛ւ ՚ի զըօսանս մեծ քաղաքին:

Սարժեալ հոգին այրն Աստուծոյ,

Որպէս երբեմն առ ամլածին,

Եղազակեալ ձայնիւ ուժգին,

Սինչ զարհուրեալ ցուլն մոլին:

Սալեալ ըզգլուխն հըզօրին,

Գեղեալ զեղջիւրս մանրեաց զնոսին,

Յորքնեալ ՚ի մարտն պաճարին,

Բառաջ բարձեալ ՚ի փախըստին:

Շտամբտեալ քաջն և արին,

Բուռն հարեալ ՚ի կճղակին,

Երտաքս ոստեալ ոսկրն ՚ի ձեռին,

Գնայր բոկ և կաղ ողորմադին:

Նրիւրորդ անդամ զարջն արձակեալ,

Ե՛ւ ՚ի ծախել զարմասն Յեսսին.

Իսկ Աբրահամայ դէմ զընացեալ ,

Եւ հար բըռամբ 'ի ճակատին :

Սատակելով շամշի գազանն ,

Օօրէն Վաւթի Մարգարէին .

Եւ բրորդ անգամ թողեալ զառիւծն ,

Օ՛ի յաղթեսցէ զանյաղթելին :

Իսկ բանական առիւծն ելեալ՝

Մենամարտել ընդ անբանին ,

Ըստ օրհնութեան նահապետին ,

Ասցեալ կորիւնն յասպարիսին :

Հըզօր առիւծն 'ի Յուդայէ ,

Մըր ընչելով չար գողանին ,

Մարմնով վանեաց զերեւելին ,

Հողով զոտխն իմանալին :

Չեռօք կտրիկեաց զգոռ վատթարին ,

Եւ թռն մըտօք զգոջ վիշապին .

Յորմէ բարբառ բազմամբօխին ,

Օ՛Քիւզանդիայ զըղըրդեցին :

Վիմեալ բամիցն 'ի պաղատին ,

Ի՛հա ըղմիմեանց հետ կոխելին .

Ենկեալ 'ի յոտս պիղծ արքային ,

Աղորովիլ առնն հայցելին :

Նա և բամբիշ մեծ թագուհին,
 Մաղթէր շնորհել կեանս Աբմբատին,
 Վանդի սիրէր զչքնաղազեղն,
 Օ՛ի որդէգիր էր զըշխոյին:

Հաճեցուցեալ զկամս արքային,
 Հրամայեցաւ պատուել զնոսին,
 Տարեալ զըմբիշն 'ի բաղանխան,
 Օ՛գեղեցկազեղն լըւանային:

Ի երեալ զհանդերձ արքունական,
 Օ՛մատաղ մանկունս զարդարեցին,
 Եծեալ զնոսա առ թագաւորն,
 Ըստ սիրելւոյ դարմանէին:

Հիասրբաշ համբաւն ելեալ,
 Եմենեքեան 'ի տես դային.

Մանաւանդ ընդել զօրացն,
 Որք քաջութեան տեղեակ էին:

Նախ քան զվերջինս 'ի յԸՄտամալօլ,
 Յայլում վայրի հիանային.

Օ՛ի յաղթանդամ մոլեզնեալ ձին,
 Ոտօք վերացուցեալ քաջին,

Օ՛ձեռն ձրգեալ 'ի յուսս ծառին,
 Ուժգին պընդեալ զմիջս անասնին.

Արձկեալ ըզբովանդակ իրանս,

Յաղթէր հըսկայն երկփարին:

Տեսեալ զօրացըն զարմանայր,

Եւ ընկենոյր զզէնս թըշնամին:

Եւ աղ ձեզ շա՛յք՝ բիւր և կըրկին,

Օ՛ի ամենի եղայք յեօին:

Օ՛քրկեալ արանցն առաքինեաց,

Որք հաւատոյ վահան էին,

Բարձեալ ըզգլուին յառոյդ մարմնոյն,

Եւ անխընայ յօշատէ՛ն:

Փոխան որդւոյ յանցաւորին,

Ըզհայրն անմեղ խոցուէին,

Մարդախոշոշ ազդըն Յունին,

Օ՛օրէն գայլոյ կարկաւիէին:

Ըրջափակեալ նախ ըզհովիւն,

Օ՛ի անտէրունջ լեցի հօտին,

Թէպէտ մանրեաց զժանիս նոցին,

Եւ կեղեկոյ ոչ լըռէին:

Նըման ազգաց տիրասպանին,

Նախ պատուէին ՚ւ ապա հարին,

Նդեալ ՚ի նաւ զՆագրատունին,

Ի յԱփրիկէ աքսորեցին:

Այլ Արարիչն արարածոց,
 Որ ներգործէ զկեանս ամենի,
 Բազմապատիկ ողորմութեամբ,
 Եղև պահապան պանդրխտին:
 Մըտեալ 'ի նաւըն ծառային,
 Եւ ուղեկցեալ բարեպաշտին,
 Իմէպետ զնացեալ 'ի մէջ ստուերին,
 Այլ ոչ յամեալ 'ի Բաղհանին:
 Օտարեալ պայծառ լուսոյ արփին,
 Եւ փարատեալ աղջամբղջին,
 Եթէ ըզմի դուռն փակեաց,
 Օհազարն եբաց ըստ առակին:
 Օ ի յաջողմամբ ճանապարհին,
 Աըմբատ եհաս յիւր հայրենին,
 Հաճոյացեալ յաչս Խոսրովու,
 Պարսից արքայից արքային:
 Լըցոյց ոսկւով և արծաթով,
 Վարդեալ Մարզպան Վրբկանին,
 Շինեաց զՏաճարն Վրբկորի,
 Յարքայանիստ մեծն 'ի Վրին:
 Յորմէ զչարեալ բերդակալին,
 Եմբաստանեալ Սպրբէզին,

Ի՛նչ քան զկրլայս բարձրացունն,
 Վիւրաւ յաղթէ մեզ թըշնամին:
 Հրաման հասեալ ՚ի յարքայէն,
 Ը ինել զտաճարն՝ քակտել բերդին.
 Ե. յնպէս սիրէր զքաջըն Արմբատ,
 Յամօթ Յունաց նենգժոտ ազգին:
 Բազում արար սա ուղղութիւն,
 Պայծառացոյց զկարգ օրինին.
 Եղեալ յաթոռ Առսաւորչին,
 ՕՏէր Եբրահամ ընթշտունին:
 Յետ այսորիկ սպառազինեալ,
 Հարեալ զճակատըն Վուշանին,
 Մենամարտեալ ընդ Հեփիթաղին,
 Հրսկայազուն քաջ մըրցողին:
 Ալեալ ՚ի դէմ ակոյեանին,
 Արպէս Տըրդատ դէմ Հըրչէին:
 Չիք առ իրեարս արշաւէին,
 Մեծ տազնապաւ հարկանէին:
 Յաղթահարելն էր անհնարին,
 Օ՛ր կուռն և թանձր էր պըղընձին.
 Ե. լ ՚ի վերուստ իմն օգնութիւն,
 Հասեալ ՚ի թիկունս մեր Արմբատին

Շամիրեալ զնիզակն յոյժ ահագին,
 Լուծեալ զվերամուտ Բալհիկ զբահին,
 Յուրտ անկանէր դի վերագին,
 Որպէս երբեմն Պեղոէհոնին:

Օգորսն ամենայն 'փախուստ արկեալ՝
 Մինչև 'ի Բալհ և Տոխորին,
 Յայնժամ հրեշտակ աւետաւոր,
 Եկեալ պատմեր մեծ արքային:

Լուեալ Խոսրով զլուր յաղթութեան,
 Օքւարթանայր գեղ պատկերին,
 Տայր զարդարել փիղ մի ազնիւ,
 Պատուել զորդի ականջանին:

Բերեալ 'ի դահլիճն արքունի,
 Օվարազտիրոց 'ի վեր հանին,
 Պանձ ցրբուելով անթիւ դամկին,
 Օգուրս և զփողոցս զարդարեցին:

Եպա գրբէ թուղթ ողջունի,
 Եւ առաքէ նրժոյգ նրմին,
 Պալ հարնայէ 'ի պաղատին,
 Ուրախանալ ընդ արքային:

Եյլ և գրբեմ' բանասիրին,
 Օվրէժ խընդրելն Խոսրովին,

Վասըն մահուան հօրն Արմըզդին,
 Մատնեալ մահու զսպանոզս նորին:
 Վախ դատեցաւ Աքնդոն քեռին,
 Օտր ասացի ՚ի գլուխ ճառին.
 Ապեալ եսպան զերէց եղբայրն,
 Եպրեալ կըրսերն ՚ի Գեղմային:
 Նուաճեալ ըզլ աւին և զՊարխաւին,
 Ըզ թագաւորս Վուշաց ազգին,
 Ենթիւ զօրօք դայր ՚ի Տիգրոն,
 Եռ ՚ի սպանել զքըւերորդին:
 Գարան գործեալ ՚ի ճանապարհ,
 Պարխովկայ նենգաւորին.
 Եռանձնացոյց զարքայն Արզրամ.
 Տիրադաւեաց ըստ Ենալին:
 Ամանք զօրաց Հայկազնէից,
 Ի յայս կըռիւս մեռանէին.
 Եյր մի անուէն Յովսէփ կոչուր,
 Տեսիլք ետես ՚ի զիշերին:
 Երեք ամսով յառաջագոյն՝
 Վան զկոտորին Հայոց զընդին,
 Իջեալ առ նա սուրբ հրեշտակին,
 Եսաց զընալ կըռուոյ տեղին:

Գլտանիցես այր մի սպիտակ,
Մէջ անկերոյ դիակուտին:

Տեսանիցես ներքոյ ունթին,

Մասն ինչ ՚ի Ակնաստու Փայտէն:

Յետ լինելոյ պատերազմին,

Եկեալ ՚ի միտըն Յովսեփին:

Գնացեալ դըտաւ ըստ նըշանին:

Չներկեալն արեամբ Տեսոն Յիսուսին:

Բերեալ պարգես տայ Աըմբատայ:

Յորում կըրկնէ ծունըր նըմին:

Աընքեալ նովաւ զդէմս պատկերին,

Եւ տայր զընել ՚ի տաճարին:

Յետ այսորիկ ծաղկեալ ալեօք,

Ըստ նախասհօրն Եբրահամին,

Վախճաննեցաւ յերկիր օտար:

Արպէս Յակոբ ՚ի Գեսեմին:

Հրամայեցաւ ՚ի յարքայէն,

Բերել զմարմինն ՚ի հայրենին:

Եղեալ ՚ի բնիկ դեղն ՚ի Գարօնս,

Ար է յերկիրըն Աոգովտին:

Երդ ըստ բանի մարգարէին,

Յերկնից անկեալ արուսեկին,

Ե՛յն՝ որ ծագէր ընդ առաւօսս,

Եւ յօրանայր երկիր նովին:

Եւ յառհեռեւ շփոթումն եղեալ,
Իմեջ երկուց թագաւորին,

Յունրն Յունաց իբրեւ զեղէզն,

Եւ հուր խանձող արեւ Սասանին:

Մըծրեալ այրեաց բոլորովին,

Ար ոչ մնացեալ կրակաբերին,

Քակեալ ըղբոյնրն հրպարաին,

Չոր յաստեղաց եղեալ միջին:

Այսր իջուցեալ ի յանձաւն,

Չարձարար՝ սակ յերկիր ստորին,

Սասանեալ փափուկ օրհարդին,

Չիք քեզ աթոռ նիստ ի գեափն:

Հանգրըջելով ըստորտաին,

Յայսնեալ զամօթն ընդ կրրրնկին,

Սրպէս երբեմն զՆայրեւոյնն,

Չոր գուշակեաց Եմուլսածինն:

Եւ ընդ նրմա զՆինուէացին՝

Հեզնէր Նաւում Նդկեւսածին:

Չոր իմ առեալ վռկայ բանին,

Յողջս և քըքուանս Յունակացին:

Բազմեալ բամպիւ ընդ ջընարին,

Խրրե գվիճակն Ամոնեային.

Եւ գործարան որովայնիս,

Որպէս ըզփողըն Մովարին:

Բաջ հարկանէ՛ անլուս գոչէ,

Ըստ կանխասաց Մարգարէին.

Աբցորդ առեալ զերկինս վերին,

Եւ ձայնակից զերկիրս ներքին:

Ըստ ձայնարկուաց Երախանին,

Յիշել ըզփասքն ամսոսելին.

Օ՛ի թաղաւորէաք նախկին,

Հրգօր յաղթօղ քան զամենին:

Յանկարծակի դիպանք չարին,

Օ՛ր չէ տեսեալ ազգ մարդկային,

Ենմահ արքայն սուրբ երկնային,

Մեզ հայեցաւ խեթիւ խորին:

Բարձեալ ըզթագն ՚ի յօժելոցս,

Ազեալ ՚ի գլուխ օտարութին.

Եսեալ զաշխարհս մեր սեփհական,

Մեզ հիւր եղեալ ըստ Սաղմոսին:

Եւ ասարացաք յեղբարց մերոց,

Բընակելով առ այլազգին.

'Ադ երկար եղև պանդրխտութիւն,
 Հընացեալք 'ի վրանըս Աեդարին:

'Նախ ըզմըրուրն արբեալ Հայոց,
 Եպա Յունացն առեալ զգինին,
 Ժայտքեաց անդէն ընդ ըռնդունա,
 Օոր մեզ երբեմն ըմպել տային:

'Քանզի անկեալ վէճ 'ի նոսա,
 Միարանեալ զՄօրիկ սպանին.
 'Նըստեալ 'ի գահըն բըռնակալն՝
 Փոկաս անուն թշրահացին:

Որդի կայսերըն թէոդոս,
 Օերծեալ 'ի դուռն Կոստովին.
 Օարթեալ վիշապըն դարանեալ,
 Յորժամ ետես զփախուստ իժին:

Վիժեալ ըզթունըս մահաբերն,
 Օոր ընթեղեալ էր 'ի սըրտին.
 Երծարծելով շիջաւ կայծակն,
 Օոր կուտակեալ էր 'ի յահլին:

Տեղայր կարկուտըն սաստկագին,
 Եւ մըրգաթափ լինէր տընկին.
 Տարդեալ զճաղիկըն ծովային,
 Եւ ըզշուշան պայծառ հովտին:

Հանդուցանէր ըզսա ջորեակն,
 Եպա թըրթուրն ընդ մարախին,
 Գարձ արարեալ ըղհետ միմեանց,
 Ըստ Յովելեայ ողբերգակին:

Գասք անդէոց կական բարձեալ,
 Օ՛ի նըւաղեալ էր դալարին.

Հօտից խաշանց աղաղակեալ,
 Օ՛ի հուր եկեր զփայտ անտառին:

Չայն ուրագաց յամօթ եղեալ,
 Օ՛ի բոց ծախեաց զնոճ՛ն և զսօսին.

Երդ ըստ այլում տեսանողի,
 Յեղաշըրջեմ զոճ՛ն առաջին:

Ընկերակցեալ Ասայիայ,
 Եւ համաձայն թըրթաքաղին,
 Եճեալ ՚ի միտ զպատգամս նոցա,
 Եւ տաղեցից զերգս առաճին:

ԻՍիօնէ Տէր բարբառեալ,
 Սասն այն բարձունքըն սուգ առին.

Նաև երբեք ոչ վերանայ՝
 Տապարըն թարց փայտահարին:

Եւ ո՛չ սըղոց առանց ուրուք՝
 Գործէ ըղգործն ըստ առակին.

Վոյնպէս և ոչ թարց Երարչին,

Կարէ որ քակտել զշէնս նորին:

Յի Տէր առնէ զխաղաղութիւն,

Եւ հաստատէ զպատիժ չարին.

Որպէս արար ՚ի յանցելումն,

Հանուրց մասանցն Եսիային:

Ընմիտ ազգաւ զկրճեցուցեալ,

Մինչև մահուանն ցանկային.

Եւ արժեալ զճանճիւռն յարեւելից,

Եւ զճիաստեաց թուրքաստանին:

Ոչ կամողացն ըզՍելովամ,

Եծեալ զհրպօր գետն Ալամին,

Եւ հեղեղեալ զբոյս և զբանձարն,

Մինչև հանեալ զհողոյ տակոին:

Եբքայն Պարսից անհուն զօրօք,

Եսաքատակեալ ՚ի տուն Գամրին,

Սըրէժխընդիր լննէր Մուրկայ՝

Չարն և չարեաց առաջնորդին:

Իբրեալ զքաղաքն Ենտիօք,

Եւ ըզՌաբայ ընդ Աւրհային,

ՅԱրեարիայ Ասպաղովկին,

ՅԱարնոյ քաղաքն Իարձրահային:

Պերի վարեալ սպասք տաճարին՝
 Աւ զձերն Յօհան Մանդակունին՝
 Բնակեցուցեալ ՚ի յԱհմատան,
 Ի խաժատան որջ գաղանին:

Ընդէն եկեալ վախճան սրբոյն՝
 Բերեալ զմարմինն ՚ի զիւղն Ըւին.
 Ի սոյն ամի Տէր Երբահամ,
 Փոխեալ մահուամբ քրչառնին:

Աւ յաջորդեալ զաթոռն սուրբ՝
 Տէր Առնիսաս Տարօնեցին՝
 Ըյն՝ որ ՚ի Աղաբրչապատին,
 Շինեաց զմատուռն շոխիսիմին՝
 Աբաեալ զսակին սոփեային,

Աւ զմարգարէտքն ծովածին,
 Ըյնքն՝ ըզուրբ նրչխարս կուսին՝
 Արնքեալ ձեռամբ Առսաւորչին:

Աւ մատանեալ շայրազեաին՝
 Պարթեազներն Սահակին՝
 Ինրն թրգաւ չափ հասակին,
 Աւ չորս մասն ևս ձև հրսկային՝

Խանդակաթեալ Աաթուղիկոսն՝
 Արնքեալ ըզգանձն երեքիկն:

Վրդըրդեցաւ կողմին հիւսիս,
 Ի տեսանել զբիւրեղն անգին:
 Երբեալ զհոգւոյնն հրածորան,
 Տէր Առնաւոր սուրբ պանծալին,
 Եւրգեալ զեղ'նակ շարականին,
 Օ Անձինքն ըստ այբուբեն տառին:
 Եւ ամփոփեալ զսուրբ մարմինն,
 Պահպանութիւն շայոց ազգին,
 Հետ այսորիկ սպանեալ զՓոկաս,
 Պատրիկ շերակլ Աղիպտացին,
 Նըստոյց զորդին իւր թագաւոր,
 Խաղաղութիւն արար երկրին:
 Եւ արձակեաց հրեշտակս ՚ի Պարս,
 Մեծ թախանձիւ հաշտիլ նոցին:
 Որում ոչինչ լուաւ Խոսրով,
 Եւ ի հրամայեաց կախել զնոսին:
 Տըւեալ ըզզօրս Խոռխանայ,
 Եւ Շահենայ ոստիկանին,
 Շարին զհոյնս ՚բաղում տեղիս,
 Հորմէ զըրեյն ծանր է ծուլին:
 Եւ եալ զՏարոսն ընդ Մելրոինայ,
 Օ Արուսաղէմ Պաղեստինին,

Վարեալ գերի բղսուրբ հայրապետն,
 Օ, Օ, քարիայ ընդ սուրբ Խաչին:

Յետ յարութեան մեծ Պասեֆին,
 Մարդաց ամսոյ քսան և ութին,

Օ, քաղաքն սուրբ հըրով լուցին,
 Ըզարբութիւնսն սրղծեցին:

Եւ զօրհնեցուսն տաճարին,
 Ի գերութիւն խիտ վարեցին:
 Օ, Պարսկական սուրն ՚ի դործ արկեալ,
 Օ, աւուրս երեք ոչ հանդէկին:

Գողացուցեալ տառապելոցն,
 Գէշ գաղանաց արկանէին,

Իբրև ըղխուղն մըրգապահաց,
 Եմայացեալ գրունք Աիօնին:

Հեթանոսաց ՚ի ներս մըտեալ,
 Օ, ժառանգութիւնն յատակեցին,

Հեղին զարիւնս որպէս ըզջուրս,
 Իբրնակչաց զԱիօն լքին:

Հրաման հասեալ ՚ի յարքայէն,
 Շինել զքաղաքն վերբստին,

Հալածելով զազգն շրէից,
 Եւ տալ զտեղին քրիստոնէին:

Մեծաւ փութով կատարեցաւ,
 Ասողկալ զփարախ Տեառնն հօտին,
 Աարդեայլ հովիւ և սուաջնորդ,
 ԸզՄոզեստոս տաճնդ նոցին:
 Ե՛յն՝ որ զըրեաց թուղթ աւետեաց,
 Եւ Աոմիսան Երանեկին:
 Եզգեալ զեղեալքն բարութիւն,
 Օր սնօրինեալ Տեառնն Զիտուսին:
 Չայն հրասանաց հընչէր նամակն,
 Կըստերցըն գալ ի տես ծնօզին:
 Թէպէտ խրատեաց նըման որդւոյ,
 Եւ զըթացաւ հայրն կըրկին:
 Ըստ բարբառոյ մարգարէին,
 Հաշտեալ ընդ Արուսազէմին,
 Ըզքահանայսն ի յայս մաղթեալ,
 Ափովել զսիրտ ժողովըրդին:
 Մըխիթարել ըզսըգաւորս,
 Տալ զիւղն օծման փոխան մօխրին:
 Եւ յսինքն՝ ըզքաւութեան համբոյրն՝
 Ըզտուսարուխ գերեզմանին:
 Երժեկ ըզսուգ ճանապարհին,
 Արթևեկից ուխտաւորին:

Հարթել զերկնս և ըզբլուրս,
 Օգրժուարաշնացս առնել զիւրինս,
 Հորդել ըզխոջն ընդ զըժնրկինս,
 Օնրկնահրաւէրն պողոսային,
 Օի զընասցէ ըզգուշութեամբ՝
 Կորս Խորայել ՚ի լոյս շաղինս
 Կւ լեաաքն Տեառն յաւուրս յիւրինս,
 Յայանի կացցէ իմանալին,
 Եզգաց բազմաց խրախոյս բարձեալ,
 Մըացո՛ւք ՚ի յանշօշափելինս
 Վայելելով ըզկեանս անճառս,
 Օոր ոչ անկաւ ՚սիրտ մարդկայինս,
 Փառս առաքել Հօր և Արդւոյս
 Կւ սուրբ Հոգւոյն շնորհարաշխինս
 Թողից զյոյովս որ ՚ի բազմին,
 Օի ոչ ներէ բանըս բնաւին,
 Օանպարտ արեանց ՚ի վայր կաթիլնս,
 Իձեռն պիղծ Կոռհանինս
 Հանդերձ զօրօք բիւրաւ օրին,
 Մարտեալ ընդ Առստանդնուպօլսինս,
 Տեսեալ Հերակլ ըզՏէնս եկեալ,
 Կլեալ սիրով ընդդէմ նոցինս,

Յակամայ կամն հրողքըս անցր՛ս
 Ճ'աշ և ընթրիս եկեալ հիւրին։
 Եօթն օր նաւօք ՚ի մէջ ծովուն,
 Էս սիրելւոյ պատուէր զնոսին։

Սուրհանդակաց ՚ի Պարս վնացեալ,
 Պատմեն զեղեալըն Խոսարովին։
 Իսկ չարայուզըն նոր Աստիասկն,
 Իսնս բարբառեալ անիծագին։

Շայհոյելով զՆազովրացին,
 Եւ զպաշտօնեայս սըրբոյ Կաչին։
 Սոչեալ զՇերակին հանդերձ կընաւն,
 Իբր ըզսրտուկ ՚ի յարքունին։

Ելեալ ըզբանս հրովարտակին,
 Արնկղխոսացն և կայսերին,
 Մըտեալ ՚ի տուն Տեառն աստուծոյ,
 Սա Եղեկիայ բարեպաշտին,

Տարածեցին զնամակ բօթին,
 Գէմ՝ յանդիման սուրբ սեղանին։
 Մերկպարանոց և գըլխիրաց,
 Տէր Յիսո՛ւս՝ օգնե՛ա ասէին։

Ե. յուհեառ և անձն եղեալ,
 Արնկղխոսացն և արքային,

Հարիւր և քրտան հազարաւ՝
 Երամբ դիմեալ 'տուն Պարսկացին։
 Յաղթեալ ազգաց բարբարոսաց,
 ՅԱղեովեան և Աինուէին։
 Թիկունս հասեալ Տէր՝ Հերակլի,
 Օգնեալ նրմա յերկու մարտին։
 Տեսեալ Խոսրով զփախուստ զօրացն,
 Սաստիւ խօսէր 'նդ ամենեսին։
 Եպրստամբեալ 'ի բաց կացին,
 Օչարն իմիջոյ սպանմամբ բարձին։
 Թաղաւորեալ Վաւառ որդին,
 Խաղաղասէրն և գողեւին։
 Վաշինս կռեալ ընդ Վայսերին,
 Երաց թողեալ զսահմանս նորին։
 Պատուեալ զորդի քաջ Արմրատին,
 Օ՛վ արազտիրոց Քազրատունին.
 Տըւեալ ըզգահըն հայրենի,
 Եսպետ կարգեալ Հայոց սպային։
 Յետ վեց տմոյ զմահ ջերանեալ,
 Թողլով ըզթագըն Երտաշին.
 Սակաւ աւուրբ սա պետացեալ,
 Եպա Խոռան զօրավարին,

Միտարանեալ ընդ Հերակլին,
 Եւ սպանանել զարքայորդին,
 Եւ ինքն առեալ զդարձուած չարին,
 Մինչդեռ շրջէր 'մէջ հեծելին:
 Յանկարծակի յետուստ կուսէ՝
 Հատեալ զգըլուխ արասպանին,
 Եղին իշխան զՎանբիշ բրբորն,
 Օգուստր Խոսրովու զկին Խոռանին:
 Տիրապետեալ ամս երկակի,
 Եպա Խոսրով փոխէ զտեղին:
 Սակաւակեաց եղեալ սրմին,
 Հանդերձ զըստերբն 'ի յաթոռին:
 Եզարմիդուխտ օրիորդին,
 Տրեալ ըզթագն փոքր Արմըզդին,
 Թագաւորեալ ամրս քրսան,
 Եւ իւր ցեղին եղև վերջին:
 Իբրև զըստուեր փութով անցին,
 Սասանականքն ըՍտահրացին,
 Բրոնակայեալ հինգ հարիւր ամ,
 Վատասուն 'ւ երկու ևս տևեցին:
 Մինչ զօրանալ Հաղարացւոց՝
 Ի մայելիան աղախնածնին,

Նորքա և զայս 'ի բայ բարձին,
 Արմատախիլ եղծեալ բնաւին:

Արդ ձեռն արկեալ 'ի յերկրորդ դիրն,
 Առ 'ի պատմել զանցս աղէտին.
 Ջոր 'ի շփոթեալ ժամանակիս,
 Գաւեալ Ասյսերն շրէից ազդին:
 Քանզի յորժամ Պարսից զօրացն,
 Բզտունս Յունաց աղմըկէին.
 Ապրտամբեալ Աբրայեցւոցն,
 Յեղեսիայ ամրանային:

Լուեալ շերակլ ըզգուժ իրին,
 Ջօրս առաքեալ պաշարէին.
 Բոքմբաքարրս հոսէին,
 Ենհրնարինքս ծեծէին:

Մինչ զանդիտեալ արտաքս եկին,
 Յակամայ կամս երկըրպագին,
 Յետ այսորիկ 'ի սուր հասին,
 Միաբանեալ ընդ Մահմէտին:

Շարժեալ զորդի Աբղըլային,
 Ի՛նչ ազտատայ զկոյրըն հանին,

Բերեալ շաքովթըն Մովարին,

Որ է սահման ընդու բէնին:

Ընդ բորբոքել մեղաց մերոց,

Պարտեալ Աեսար Թէոդոսին,

Շոմանյեցւոց տըկարացեալ,

Ի յերեքիկն սրտերազմին:

Վանզի շերակլ սրունըկացեալ,

Ի ծերութեան ժամանակին,

Չուզեալ ընդ աղղըս մերձակայ,

Պատառելով զցանկ հայրենին:

Այն այն յօձէ անապատին,

Շարեալ իսպառ անկանէին.

Մեծամեծայն աղքատացեալ,

Չի զՏէր Աստուած ոչ խնդրեցին:

Ի գլուխ ելեալ խոստումըն Տեառն,

Յաղղ մեծ եղեալ Ի սմայէլին.

Չորրորդ գաղանն ահեղակերպ,

Ըստ յայանութեան Վանիէլին,

Որ առաւել էր քան զերեքն,

Ժանիքն երկաթ և պըղընձի,

Ուտէր մանրէր առհասարակ.

Չմնացեալն առնէր կոխան ոտին:

Հարաւայինս օրինակեալ,
 Յազգըն ժըպիրհ Հագարացին.
 Որք նախ զՊարսիցն աթոռ բարձին,
 Եպա 'ի Յոյնս ձեռնարկեցին:
 Եռեալ զքաղաքն Եստուածակոխ՝
 Օւրուսաղէմ Հրէաստանին,
 Ծայրէ 'ի ծայր արեամբ լըցին.
 Օքարիութիւն Տեառն յագեցուցին,
 Եպա զմնացեալս խնամարկեցին,
 Օհաւատս նոցա վաճառեցին.
 Մանշուր գըրեալ ըզսակ հարկին,
 Աընքեալ ձեռամբըն Մահմետին:
 Եւ մինչ կենաց ակն ունէին,
 Հաւատացեալ փոքու հօտին,
 Հրէիցն այլ իմն չար խորհեցին,
 Եռ 'ի ջնջել զհօտն Յիսուսին:
 Պըլճե սլ զտաճարն Սողոմոնին,
 Օանօրինաց ուխտատեղին,
 Իգիշերի կալեալ ըզխողս,
 Յաղօթատեղս զարիւնս հեղին:
 Իսկ ողորմածն ամենայնի,
 Ենմեղաթափն Եստուածորդին,

Յայտնեալ զճաճուկ գործեալ զարանս,
 'Թիկունս հասեալ խաչապաշտինս

Վանդի յորժամ զխողսն Ըսպանին,
 Եւ 'տաճարէն արտաքս ելին,

Պըլխաւորացն Իամայելին,

Դիպեալ 'ի դէմ ճանապարհինս

Օտեղի առեալ զըրոյց տային,
 Եպա դնացեալ յաղօթս կային.

Տեսին զեղեալն չարութիւնս,

Բայց ծիկ ումք վեր ոչ հանինս

Բնդ լուսանալ առաւօտինս,
 Խըռովեցաւ Հաղարացին.

Բզքրիստոնեայս խորհին ջնջել

Իբրու զգործող այնու վնասինս

Իյասպարէզ միտեղէինս,

Բանսարկութեամբ Հրէից աղղին.

Եւ մինչ մահուան տուժ կամէին,

Տեսողք վնասուն յառաջ կացինս

Ի ուժեալ 'կապից ըզքրիստոնեայս,

Օազգըն Հրէից ժողովեցին.

Իձեռն արկեալ զսրիկադործս,

Եւ չար մահուամբ սատակեցինս

Չըզեալ 'պատուոյ զագգն անխճեալ,
 Օ իշխանութիւն նոցա առ ին,
 Բնդ թըշնամիան համարելով,
 Գըրով որդւոց աւանդեցին:
 Վրխատոնէիցն անմեղացեալ,
 Եւ խիղճ յանձինս ոչ ունէին.
 Օ ի գիտէ Տէր զաստուածապաշտս,
 Փըր'իէ 'չարէն ըստ Պետրոսին:
 Եւ որ փորէ դուբ ընկերին,
 Ինքըն լըցցէ զատակ նորին.
 Օ որ և որդիք տիրասպանիցն,
 Եւեալ ըղդարձ փոխարինին:
 Յետ անցելոյ այսմ' ներկայիս,
 Բզ Հայաստան հըբդեհեցին.
 Վաղըրդաշուրթ ժողովըրդեանն,
 Ելեամք զերկիր ուողեցին:
 Ի ժամանակս թժեողոսին,
 Բորչտունեաց մեծ իշխանին,
 Եւ Եզրասայ երկարնակին,
 Ար Եզր եղև հարցն օրինին:
 'Նախ քան զՄահմեան այլ ոմն իշխան,
 Վաղըրդ անուն շուն կատաղին,

Գլորեալ նալաթ(*) իւրոյ Ազգին,
 Ինէ յաւելուն ըզսակ հարկին.
 Իսկ ազատացն և հեծելոցն,
 Ընդ քահանայս ազատ լիցին:
 Յետ երեսուն և ութ ամին,
 Գիմեալ 'ի Հայս Մահմատ վերջին.
 Ա՛յն՝ որ փրկոյց զՎեղամայ ծովն,
 Առեալ յաւար զՍեան կրդղին:
 Եւ մարտ եղեալ ընդ Ղստամբու,
 Սակայն յաղթեալ սաստմամբ Խաչին.
 Տեսանելով զկորուստ զօրացն,
 Նըկուն զարձաւ 'ի յիւր տեղին:
 Պատմի զեղեալ ըսքանչելիս,
 Ծունըր կրքինեալ սրբոյ խաչին.
 Այնուհետեւ այլ ոչ իշխեաց,
 Սպառազինեւ զանձն եզկելին:
 Եւ ոչ նըստեալ 'ի ձի թամբով,
 Ամբարհաւամ՝ ուրացողին.
 Այլ նախատուր ամենեցունց,
 Իբր ըզվատնող իւրոյ ազգին:
 Հոգոց հանէր խորոց սըրտին,

(*) Անէճք:

Թանձրըն ցընդէր զճուխ ըռընկին.

Ե՛յն՝ որ երդամբ կալեալ յանձին,

Օ՛ի խորտակէ ըզփայտ Խաչին:

Եւ արասցէ զսուրբըն Առփի,

Տեղ լըւացման՝ գոմ անասնին.

Թըշնամանէր անարգելով,

Օ՛օրհնեալ անուն Մեսիային:

Եւ ինքն արբեալ ըզբարկութիւն,

Նեռն և նեռին կարապետին.

Սորա նդ առաջ ել Տէր Ասհակն՝

Աթուղիկոսն ըԱրշտունին:

Ի ծանապարհըն վախճանեալ,

Մուրհակ զըրեալ բըռնաւորին.

Իսկ նա լըւեալ զսատգամ սրբոյն,

Խոնարհութեամբ առնու յանձին:

Տըւեալ զմանշուր(*) ըստ առաջնոյն,

Թողեալ ըզհարկ երկց ամին.

Եզզն աճեցին և բազմացան,

Յոռի ելեալ ըստ աւազին:

Ասկայն յորժամ մեղաւըն թիւ՝

Լըցեալ ըզչափըն յաւելին.

(*) Հրովարտակ արքունի.

Թագաւորեալ թագ կապեցին,

Եւ բոլորիցըս տիրեցին:

Մինչ զչոռոմոյ փըշրեալ զեղջիւր՝
Օ թագն 'ի գլխոյ նոցա առին.

Նախ ըզգարսիցըն Տէրութիւն՝

Աորդեալ յինքեանս՝ բռնանային:

Եպա լուծեալ եղեալ ուխտին,

Որ ընդ Յունաց թագաւորին,

Ի մետասաներորդ ամին՝

Աստանդիայ մեծ արքային:

Ի ուխտ առաքեալ գոռոյ Մաւին,

Նախատելով զՆազովըացին.

Երեք հարիւր նաւս ետ կազմել,

Օ ինուք լըցեալ զամենեսին:

Յիւրաքանչիւր նաւս հազար այր՝

Օ քաջամարտիկսըն կարգեցին.

Եւ ընդ սոսա այլ փայտեայ յարկ,

Հինգ հազար փոքր քան զառաջին:

Յորում տաներ այրըս հարիւր,

Ինթեւընթաց յաճէզ անձին.

Եւ այլ զօրաց զցամաքայնով,

Օ խիզանդիայ սլաշարեցին:

Ճ'ախար առեալ սրլանային,
 Նաւամարտկաց շուրջ զքաղաքին.
 Սըրտարեկեալ ազգ Հոռովին,
 Բզմեքենայսն յորժամ տեսին:

Մըտեալ 'ի տուն Տեառն Աստուծոյ,
 Որպէս արար Իսրայէլ Հին,
 Տարածելով զգըրեալ մուրհակն,
 Եւ Տէր Յիսուս արտասուէին:

Տե՛ս՝ Տէր՝ ասնն ըզնախատինս,
 Օր նախատեաց Հագարացին.
 Եւ 'ից ամօթով զերեսս նոցա,
 Որպէս երբեմն զՆսիւրացին:

Օ՛ի ծանօցեն զանուն քո սուրբ,
 Եւ զզօրութիւն սրբոյ խաչին.
 Հրատարակել զգործըս հրաշեց,
 Ի Տաճկաստան տուն Մաքային:

Օչոյս և որ նըման էր սըմին,
 Երտասուազոչ աղերսէին.
 Երգահատեալ մինչդեռ կային,
 Ծառայածին զօրքըն հասին:

Բզմանկդ իոնսրն լարէին,
 Եւ ըլճեալանս յօրինէին.

Բզքարընկէցսըն կանդնէին,
 Դէմ քաղաքին յարդարէին:
 Ենցեալ ընդ այլս ամեհին,
 Օմրկանս ծովուն նըւաճէին.
 Չիգ ասպարէս լեզէօնին,
 Օմվկիանոս մէջ առնէին:
 Վըստահացեալ 'ի զօրութիւնօ,
 Բզմիմեանըս խրախուսէին.
 Ոչ գիտելով կոյրքըն մըտօք,
 Հաւանականքըն Մահմեաին,
 Թէ սուտ է ձի 'ի վըրկութեան,
 Եւ յաղթանդամըն հըսկային.
 Եւ աչք Տեառըն է հովանի,
 Երկիւղածացն ըստ սաղմոսին:
 Մինչև փորձի ըղղանն արբին,
 Ենդընդասոյղ կորեալ գընդին.
 Քանզի յորժամ խլլրաէին,
 Եւ յաղթութեան երգս երգէին.
 Եկնարկելով Տէր 'ի յերկնից,
 Խորք անդընդոց խըռովէին.
 Ներքուսա 'ի վեր սըտուակելով,
 Ելեւք 'ի ջուրք ծածանէին:

Հողմոյն սաստեալ Ավկիանու,
 Նաւքն առ իրեարս զեանդէին.
 Ըշտապելով ՚ի կոհակաց,
 Ի չափ լերանց վերանային:

Աւ խողխոջեալ ճայթմամբ ամպոց,
 Հետհետ յատակս իջանէին.

Իտորափոսին բերանացեալ,
 Ոչ յազենայր արեամբ նոցին:

Մինչև զվեց օր տարաբերեալ,
 Ակուլ զամբոխն անհընարին.

Եպրեցուցեալ յաւուր յայնմիկ,
 Տէր ըղբաղաքըն՝ Բուզային:

Ե՛յլ յայտ լեցի այս խընդրողին,
 Արկուս լինել գործ ըռազմին.

Մինն՝ ընդ թոսին Հերակլոսին,
 Արկրորդ՝ յաւուրքս Աւոնին:

Ե՛լըրմլունացըն զօրացեալ,
 Ի յընտանաջօլ աթոռ արկին,

Յետ յոչովից ճամանակաց,
 Աւ Ախու Մանուէլ թաղաւորին:

Ե՛յլ և ընդ այս պարս է յիշել,
 Օչնենդժոտութիւն Յունաց ազգին.

Եւ զԵրմոյրիւնն Վերսէսին,

Ի զանկուածոյ Վաղկէդոնին:

Ի ժամանակրս Առստանդեայ,

Օգոստափառ ծիրանածնին,

Ե՛յն՝ որ կացոյց իշխանն Հայոց,

Բ՛զիժեողոս ըն՝ ըշատունին:

Եւ պատերազմ ետ սաստկագին,

Ընդ զօրս որդւոց ծառայածնին.

Յորմէ լուծեալ զերդունն ուխտին,

Հայոց իշխանքն յետրս կացին:

Վաշինս կրուեալ ընդ Մաւխաս՝

Հագարացւոց բռնաւորին.

Թէպէտ յետոյ սըտըրջացին,

Ե՛յլ հասանել ոչ կարացին:

Ի լուեալ ըզգուժըն Առստանդեայ,

Եկեալ ՚ի Թէոդուպօլին.

Թախանձանաց Թուխտ առաքեալ,

Ի բաց մերժել զուխտըն Մաւին:

Ոմանց լուեալ առ նա եկին.

Իսկ Թէոդոս չառեալ յանձին.

Հանդերձ Վ՛րրօք և Ե՛ղուանօք,

Եւ ՚՛ճ Սեփաւ Միւնականին:

Մըտեալ յամուրըն յԱղթամար,
 Մարտս յօրինեալ ընդ Աոստանդին,
 Դուզն ինչ յաւուրս հակառակեալ,
 Գայ 'ի հնազանդութիւն կրրկին:
 Եհաս համբաւն առ Մաւխաս,
 Ետ կոտորել զարս պատանդին.
 Որ էր թըւով հաղար և հինգ՝
 Եօթըն հարիւր ընդ եօթանասնին:
 Որք սըսակեալ 'ի Վրխատոսէ,
 Դասակցեցան 'նդ իննեակ դասին.
 Իկ թաղաւորըն Աոստանդին,
 Չեբեալ 'ի քաղաքըն Վըւին:
 Ուր էր Եթոռ Պատրխարդին,
 'Նըստեալ 'Ներսէսըն Տայեցին.
 Որ մըթեբեալ էր 'ի սըբտին,
 Եինեւ հաղորդ Յունականին:
 Զի էր հըմուտ շեւին լեզուին,
 Եւ կորովի 'ի դիրս նոցին.
 Յաւուր միում քարոզեցաւ,
 Յեկեղեցիս սուրբ Վրիգորին,
 շաւանութիւն Վաղկեդոնին,
 շրամանաւ Աաթուղիկոսին.

Հազորդեցաւ թըշուառականն,
 Չեռամբ Հոռոմ քահանայինս
 Եւ ընդ ինքեանս զայթակղեցոյց,
 Քզպաշտօնեացս Եւսաւորչին,
 Իսկ մի ոմն յեպիսկոպոսացն,
 Աջնազանդեցաւ չար հրամանինս
 Եւքաստանեալ Աթուղիկոսն,
 Մատնեալ ՚ի ձեռնն Ապսերին,
 Առչեալ ըզսուրնն ՚ի յատենին,
 Սաստիւ խօսէր ընդ այցելուինս
 Իսկ նա բերեալ զզիրս Ներսէսին,
 Որ էր նըզովք երկաբնակին,
 Օ ի նախ քան հրաման հասեալ,
 Պատուել զժողովն Մարկիոնինս
 Օ որ Ներսէսի նըզովք զըրեալ,
 Եւ անդոսնել զպարսաւելին,
 Օ թուխտ նըզովն յառաջ բերեալ,
 Պապան ձեցաւ աբտասուելինս
 Հոռոմ երեցքն յաղերս անկեալ
 Օ կամս արքային հաշտեցուցին,
 Եռեալ տարան զերանաքաղն,
 Պատուով ՚ի Արսաանդնուպօլինս

Տըւեալ ըզվարձն ուրացութեան,
 Արից թըշուառ Հայրապետին.
 Եկեալ 'ի Տայս 'ի յիւր բընիկն,
 Եւ ոչ իշխեաց գալ 'ի Արւին:
 Օ, ի Թեոդոս ը՛ջըշտունին,
 Արբէժխընդիր էր հաւատին.
 Մինչև շիջեալ ջահըն լուսոյ,
 Եկեալ վախճան սեաստուսին:
 Եպա եկեալ 'ի յԱյրաբատ,
 Շինեալ զՏաճարս 'ի Այրդգէսին.
 Օ, մինն 'ի վերայ սողոտային,
 Ըզտեսլեան տեղըն Արիգորին:
 Օ, որ ղիւարթախըն Տըրդատեայ,
 Ելին նոյ յառաջ Առսաւորչին.
 Եւ ըզմիւս ևս տեսլեան տեղին,
 Յորմէ զուարթունքն յերկիր իջին:
 Արնքեալ զանունըն տաճարին,
 Հրեշտակապետք ըստ պատշաճին.
 Եւ և աղբիւրք բերեալ 'ի վայրքն,
 Շինեալ զերկիրն Արամանին:
 Շինող ըզնա յորջորջեցին,
 Պացեալ երկրորդ ըզկնի Ազրին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՍ

ԵՒ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱՊԱՐԱՆԻՑ ՍՈՒՐԲ ՆՇԱՆԻՆ.

Ընդ սուս ազի յաւագին հեթեթանաց ի վերայ
Սեթոփոյ սորբ ախարին, զոր աւելայն հասա-
կն ուարտ է վերանաւ և հանապաղ երգել:

Ի թիւ հազար եռ հարիւրոց,

Վատարեցաւ բանս պատմագրոց

Ի թուականիս ազգիս Հայոց,

Հազար 'ւ երսուն 'ւ ինն ընդ սոցունց:

Ի յեղանակս վերջին դարուց,

Յիշխանութեանս Հազարացւոց.

Ըզկնի առմանըն թափրիկոյ,

Ամաց հընգից միջ անցելոց:

Ի յանջատման մարմնոյս ճնօղէ,

Երկուց ամաց աւարտելոց,

Հոգւոյ հօրէ որբացելոյ,

Միակամաց լըրացելոյ:

Յորմէ պատճառն խմոյս բարւոյ,
 Վարժեցուցողն իմաստ գրբոյ,
 Թաղաղարդողն մըտացս գրվտոյ,
 Եւ լուսատուն ճրբաղխ մարմնոյ,
 Յիննէն բարձաւ ըստ Հեղեոյ,
 Ի սրայէլի կառքըն նորոյ,
 Ընրաւական դոյով մերոյ՝
 Ես ՚ի մաշկնակըն հրպեւոյ:

Եւ ո՛չ տեղի պատրաստելոյ,
 Արբիկն զհողին ընդունելոյ,
 Արպէս ի սերմըն սասպատայ,
 Հեղխակոսըն հանդէլոյ:

Եւ ո՛չ գործոյն կարող գոյոյ,
 Ի տեսողացն ըստուղելոյ,
 Ըղգեստ մեղացըն ցեւելոյ,
 Եմուլ հողւոց ծընունդս տ սլոյ:

Եւ ո՛չ կըրկին կեցուցելոյ,
 Ըստ Սոմնացի կընոջն որդւոյ,
 Ար՝ յօրինակ եօթնադիւնին,
 Արժկեալ փրջէր զնիւթըն կելոյ:

Եւ ո՛չ ունիմք զայն արկելոյ,
 Ի դառնացեալս մեղաց գործոյ.

Օ՛խ զանհամեալս 'ի համ բերէ,

Որպէս նա դժուրն Արիքովոյ:

Ա՛չ թէ սուրբ հօրն է այս վընաս,

Օ՛ր տեսանէք յորդիս պակաս.

Ե՛ւ իմոյս եղկեալ կամացս,

Յամենեցունց լինիմ բամբաս:

Օ՛խ հրեշտակացն էր նա ասրաս,

Ընհամեմատ յերկրաւորացս,

Արբազանիցըն գերադաս,

Տէր Յովհաննէս հողովն օծեալս:

Սուրբ վարդապետս Ըստուածարան,

Լուսաւորիչ Թորքումսնաց,

Երգ 'ի յերկինս է վերելած,

Ի յանդրանկաց խորանս մտած:

Երևն 'ի մայրն վերադարձած,

Երուսեկին պայծառացած.

Օ՛խմանալին անտեսն յաչաց,

Վարձս ընկալեալ աշխատանաց:

Նըշոյք լուսոյն անբաժ մնացած,

Յեկեղեցեաց Հայաստանեայցս.

Իմաստութիւնն արձանացած,

Գանձ՝ մեղեղի՛ երգ սըրբասաց:

Բ՛ղՏողեօրն պըտուղ շորթանց,
Գըրով թողեալ աշակերտաց.

Ի յառադաստ սիգաճեմած,
Բ՛նդ երջանկացըն գոլ բերկրած:

Մաքուր գըլխոյն անդամ յօղած,
Բ՛նդ նահապետս պատուասիրած.

Մարգարէիցըն մեծարած,
Եւ յառաքեալսըն միացած:

Սարդապետացն անդրանկացած,
Բ՛նդ Հայրապետն դերադասած.

Մարտիրոսաց 'գունդսըն խառնած,
Բ՛նդ Ճ'ըզնաւորսըն պըսակած:

Թեպէտ Մարմնով է հեռացած,
Ի տըրամտութեան հովտէս զատած.

Ե.Մ իօրնամօքն 'ի մեզ բնակած,
Ենանջըրպետ մինչ կատարած:

Ե.յԺմ ընդ սըրբոցն է 'ի պարի,
Հընոց նորոցն ամենայնի,

Ներկնաւորացն և երկրայնոցս,
Որք զաթոռովն են 'ի խըմբի:

Թաղաւորեալ 'ի յապառնի,
Բ՛ստ յայտնութեան Յոհաննիսի.

Երբմէ հայցէ ձայն լրսելի,
 Օ կայք օրհնեալն հայրենի,
 Ինձ մեղապարտ աշակերտի,
 Պիտակ անունն Սիմեոնի.
 Որ արտասուօք զկամարս թացի,
 Օ անհնազանդ կեալս՝ երբ յիշեցի:
 Եւ զանհնարին յետրս դառնալ,
 Օ անհրնազանդութեան պատիւըն տալ.
 Բանիւ լինիմ յաղերս անկեալ,
 Միթէ հաճի հայրըն զբթալ:
 Երբժամ շինուած մարմնոյս քակեալ,
 Յարկս հողեղէնս ամայացեալ,
 Օ քնակիչ հողին առ ինքն ածեալ,
 Բարեխօսէ Տեառըն բարձրեալ:
 Եւ մինչդեռ եմք ՚ի յաշխարհի,
 Ի ցաւալից յայս կենցաղի,
 Հայցէ պահել անդրրդուելի,
 Ի յարկածից սատանայի:
 Մանաւանդ ըզնրչղեհացեալս,
 Ի դառնացեալ ժամանակի.
 Երբում բնակիմք յայս ամրոցի,
 Ի նահանգիս Վաջրերունի,

Յաստուածաբնակ մենաստանի,
 Յորմէ Մեծովի վերաձայնի.
 Որով Փըրկիչըն մեր բարի,
 Տեղ պատրաստեաց ասլաւինի:
 Որք և յապայն ժամանակի,
 Յանձն եղիցո՛ւք Տեառն Յիսուսի.
 Այլ և գործոյս ձեռնն տացէ,
 Հաստահեղոյս այս սլարըսպի:
 Հասուցանէ յաւարտ ըզկերաս,
 Ամբախակել շուրջանակի.
 Այսել զբարբառ մարդարեին,
 Աստուածահօր մեծին Վաւթի:
 Բաց է արտաքս մեր թըշնամին,
 Անդուստ խօսել ամօթալի.
 Յայնժամ ասեմ ես երանի,
 Արք ցանկութիւն սըրախս լըցցի:
 Ի ժամանակս յորժամ տացէ,
 Վռն սիրելեացս որ 'ի միջի,
 Աւ առն որդւոց ժառանգութիւն,
 Չերդ դերելոցն Վարկումնի:
 Բարի արա՛ Տեր կամօք քո,
 Որպէս նախնու՛մն Աիօնի.

Օ, ի շինեսցէ զամուր սատուարս,

Աւազակաց մուտրն խըցցի:

Աչ կասկածել յահէ նեղչաց,

Սչ 'ի հնարից ելուզակի,

Յայնժամ շրթունք հողոյս բացցի,

Բերանս օրհնեալ արժանացի,

Փառս առաքել Արրորդութեան,

Յանցեալն՝ յայժմուս՝ յապագայի:

Երդ յայսպիսում ժամանակի,

Գառն և դժուար և անբարի.

Յորմէ երկիւղն անօրինի,

Աւ սուտ անուն Վրխատոնէի,

Օճեղ բնակեցոյց յայսկոյս ծովի,

Հանդերձ ճնօղօք յԱղիովաի.

Ի սեփհական երկրէն ելեալ,

Ըստ հին կոչման անուն Աղցնի.

Որ մերձակայ է 'ի Աորդիս,

Աւ Աորձէից տանըն դրացի.

Պատըսպարեալ Տեառնն խնամօք,

Ըստ Նարեկայ Գրիգորիսի:

Յեկից տարւոյն մինչև 'ի մուտս,

ԸՋ Անեղին է հովանի.

Եւ բընիկ գիւղն իմ Ապարանց,

Ի յԱբծրունի զարմէն շինած:

Յարևելից տանէն եկած,

Ի լեռնոտին եղեն կացած.

Ի նոյն ցեղէն շառաւիղեաց,

Եպիսկոպոսըն սըրբասած,

Վաւիթ յազգէ թագաւորաց,

Աքանչեյագործն ՚ի մէջ ազանց.

Ե՛յն որ հող սուրբ գերեզմանին,

Չարհուրեցոյց զիշխանս Յունաց:

Ի ձեռն սուրբ ճրգնաւորին,

Մանկիկ ՚ի նոյն զարմէն սերած,

Ի հոյակապըն յըՍտամպուլ,

Յականաւորն տիեղերաց:

Յորմէ հարցեալ զերնդիրս կամաց,

Գլտին գոյիցս անկարօտած.

Աենաց Փայտին էր փափաքած,

Ընմահ գանձին խրնդիր ելած:

Ստեփաննոսի թըղթով ազդեաց,

Ի ձեռն ժիր սուրհանդակաց.

Աըրիկն տեսին զհրաշքս փառաց՝

Վասիլ՝ Աոստանդն իշխանքն օծած:

Օ՛խ մինչդեռ էր մեծամեծաց՝
 Ի դիւանի խօսս պարտապաճ,
 Եկեալ կային սուրհանգակքն՝,
 Պատմեն զպարզերս խընդրողաց։
 Խաւփաննոսէ զոլ ուղարկած,
 Ի նոյն ժամուն ուղևորած,
 Հորմէ ատեանն եղև ափշած,
 Ընդ սքանչելեացն հիացած։
 Օ՛խ որպէս մերթ առ Ամբակում՝,
 Յերուսաղէմ հրաշքս գործեաց,
 Նոյնպէս յայնժամ անճառն Աստուած,
 Վասըն շայոց զայս ներգործեաց։
 Ընդ ըզմարմնոյ պէարս հողաց,
 Գանիէլի ճաշ ստաքեաց,
 Աստ ըզհողւոյ ձիրն ընձևեաց,
 Հարեելից շայոց մեծաց։
 Տարաշխարհիկն եղև պատուած,
 Հոսկիաւիպով աթոռ բազմած,
 Իւր ազդայնոցն ընծայ շնորհեաց,
 Խաւփաննոսի Տեառն փառաց։
 Մասունքս եօթն ՚ի Վրիստոսէ,
 Եւ յայլ սրբոց չորեքտասանց։

Հանդերձ զօրօք բիւրաւորօք,
 Բերեալ եղին՝ վայրս Մայեկաց:
 Մեծ ուրբաթին հիմնարկեցին,
 () ծումն եղև ՚ի Խոչիկերաց,
 Եկեալ ՚ի տես մեծ իշխանաց,
 Կենեքարիմ և այլ եզբարց:
 Եկուէր առեալ հօրներդութեանց,
 Նոր եղանակ երգեն հրնչմանց,
 Գոսինն ըզԽասչն պարծանաց,
 Կենարարի արեամբ ներկած:
 Եւ ընդ նմա զայլ սուրբ մասունս,
 Զչորքտասանն հաւարած,
 Եղին՝ աամարն Եւտուածածնի,
 Զորդին ՚ի մայրն յաւանդ տըւած:
 Բզվելկայսն չարչարանաց,
 Եւ զսուրբ նըշխարս նահատակաց,
 Զի միասին ուրախացած,
 Մայրն և որդին ընդ սիրելեաց:
 Շինեալ զճամարն յորձաքարաց,
 Զանաղանեալ ՚ի Շարտարաց՝
 Ոսկենըկար զմիջն ծաղկած,
 Վանդակազործ ծովացուցած:

Սողովմանեան համեմատած,
 Եւ քան զնոսայն այլ գերազանց,
 Յերկնից կամարըն նրմանած,
 Եւ ՚ի կածառս լուսեղինաց:

Ազգմեալ տապան յանիուտ փայտից,
 Ի շափիւղաց և մարդարտաց.
 Ընտիր անօթ յանդին ականց,
 Ար յանիծից ըզմեզ գրնեաց:

Ի սուրբ խորանն է հանդուցած,
 Եստուածածինըն կայ եղած.
 Ի զիրկ ծնողին որդին զըզուած,
 Հանդերձ դասիւք սպասաւորաց:

Ի թումայի գրոց պատմութեանց,
 Ճըջմարտութեամբ է ըստուղած.
 Ի Պրիզորէ Նարեկացւոյ,
 Արբիին զճառըս հաստատած:

Ի հընադէտ նախնի արանց,
 Եւ անդութեամբ սու մեզ հասած,
 Ինչ լուսատուն Հայաստանեայց,
 Սուրբըն Պրիզոր ՚ի Պայհաւկաց,
 Նախ աստ Տաճար նա հիմնարկեաց,
 Սուրբ Աբրապեա զանուն կրնքեաց.

Արմէ, Վաւիթըն կայ թաղած,
 Ի հարաւոյ կուսէ եղած:
 Աննդանութեան հրաշքս զորձեաց,
 Օ, որ է յայտնի 'ի տեսողաց.
 Բայց յետ մահուն հող Տապանին,
 Ի տունս Հռոմոց կըրկին փայլեաց:
 Հարցին զՄանկկիկ ազգըն Վամբաց,
 Դեա զհաւաստին նոցա պատմեաց.
 Իէէ ազգական Ամես Վաւթի,
 Ի յԵրծրունի գաւազանաց,
 Եւ Ստեփաննոս իմ՝ ազգային,
 Եւ յԺմէ 'ի նոյն աթոռ նըստած.
 Եւ պա քըննեալ հրապարակին,
 Եւ հաւանեալ սընկղխոտսաց:
 Ի թուականիս չորս հարիւրից,
 Եւրսուն 'ւ երկու ըստ պատմողաց,
 Այլ յանութեան տանն Երծրունեաց,
 Օ, որ վերոգրեալս բացայայտեաց:
 Ի ժամանակս Տէր Վրիգորի,
 Դարեկացւոց սուրբ յորջորջած.
 Ե՛յն որ զբրեաց ըզպատմութիւնն,
 Պըսակ անուանըն պարզեւեաց:

Յորմէ և իմ հեռեւելով ,
 Ի յոտ հանի ըստ իմ կարեաց :
 Արդ յայսպիսի պայծառ ուխտէ ,
 Օ, որ ծանուցաք փոքրիշատէ ,
 Կըւաստ ողիս ՚ի նմանէ է ,
 Վերջին ծրնունդս յԱղձնեաց տանէ :
 Օ, որ ամենայն ոք աղարտէ ,
 Ընտոհմային ըզմեզ ասէ ,
 Պարսաւադէտըն բամբասէ ,
 Ընփակ բերանըն բարբառէ :
 Օ, կըծեցուցեալ օր ըստ օրէ ,
 Ըռաւելեալ ըզմեզ մաշէ ,
 Օ, ի թիւ մեղացն իմ յաճախէ ,
 Մինչ աստեղաց թըւոյն յաղթէ :
 Աւ քան ըզդլուխըն բարձրացեալ :
 Իբր ըզծանրաղ զմիտքըս հակէ ,
 Վասն այն չարին բարձրը պարծէ ,
 Ըստ իմ չարեացն որ անչտի է :
 Օ, աշխահըն մեր օտար ուտէ ,
 Աւ մեք կացեալ ՚հեռաստանէ ,
 Մեր բնակութիւնն աւերակ է ,
 Աւ ի յարկս մեր ոչ ոք բնակէ :

Արպէս երբեմնն Արրիտէ,
 Յուշկապարկացն կայեան է,
 Ազնի ճագար զերդ 'ի Աննուէ,
 Եսեալ հանգիստ և դագարէ:
 Կրունք տաճարին Տեառն 'ի սուգ է,
 Օ ի ուխտաւորքն ոչ որ է.
 Ենդ ելս և մուտս աղուէսն առնէ,
 Արպէս ծանոյց Արեմիէ:

Ե.Մ աստանօր ըզկայ առցէ,
 Աղբանքս իմ տանն յորմ, ելէ.
 Թէպէտ աղիքս գալարէ,
 Եւ ցանկ երկանցրս տաղնապէ:

Ե.Մ նոր աղէտըս զիս լըլկէ,
 Եւ զիմացուածքս պաշարէ.
 Յաւ ընդ ցաւոց յարարարդէ,
 Եւ յանհնարինքս խուճապէ:

Տեսք սուրբ ուխտին զիս խոցոտէ,
 Եկեղեցեացս որ խաւար է.
 Օ ամենեսեան 'ի յողջ շարժէ,
 Լաց և 'ի սուգ նրստուցանէ:

Ես քեզ են բանքս սրբոտատըրոի,
 Ա՛լ հրաշալի սուրբըդ Մեծոի.

Տեառն որկուղին հրնձան և գուր,

Ենմահ հային ամբար անխոփ:

Տուն Եստուծոյ Տաճար և տուփ,

Մեղաւորաց քաւիչ և սխոփ.

Ի քեզ բնակէ աներևոյթ,

Արդին 'ի ծոց Յօրրդ լուսոյդ:

Եստուածարնակ խորան առոյդ,

Յոհաննիսէ շինեալ նորոգ.

Վըշխոյ անմահ փեսային զոյգ,

Պըրկախառնեալ յանախան անջոկ:

Սառեալ 'ի սէրին սուրբ բորբոք,

Ի անդակաթեալ նովաւ անհոգ.

Օքմբոսայեց հանդերձ մարմնոյդ,

Վըբբմայան խոյրն դըլսոյդ:

Իսկ 'ի տըտուն ոտացդ ծածկոյթ,

Ընդելու զ'ալ բոլոր զգեստոյդ,

Շարս Մարգարտաց զարդ ունելոյդ,

Եւ վարսակալ մաքուր դեղոյդ:

Նիւթ կոնքուլաց ներկ ծիրանոյդ,

Շիր և կարմիր դոյն անկողնոյդ.

Ժանիք փըղաց կազմ աթոռոյդ,

Ասկեպաղպաջ տեղ Թազուհւոյդ:

Գորշապահանկ քում լրսելոյդ,
 Քառամանեակ յըղկեալ ուսոյդ,
 Անուր արնիւ հոտոտելոյդ,
 Ապարանջան 'ի ձեռն աջոյդ:
 Ընկուղազարդ ծրագարանոյդ
 Լուսապատար ջահ լուցելոյդ,
 Պարարտացեալ տունկ տենչալոյդ,
 Յաջ և յահեակ շիւղ ձիթենուոյդ:
 Գօտեորեալ շուրջ սեղանոյդ,
 Ռնակեալ 'ի քեզ Տէրն անձանձրոյթ.
 Անասելի գեղեցկութիւնդ,
 Անպատմելի երգ սիրանոյդ:
 Ո՛չ թէ զգալին է քեզ յարմար,
 Ո՛վ պանծալի տուն և տաճար.
 Այլ զանտեսիցրն հոգ տարար,
 Օխմանալի զգեստն ըզգեցար:
 Թագ սուրբ զըլնոյդ խորհրդաբար,
 Եօթն խորհուրդ պատշաճաբար,
 Ահունք և շեղջ մարգարտաց շար,
 Վարդապետօք զարդարեցար:
 Վըրքքում զըմուռ յորմէ լըւար,
 Օրհնեբզութեամբն զմայլեցար,

Ասկե տրտամբն որ ծածկեցար,
 Հայրապետօքրն զըզուեցար:
 Հիր և կարմիր ծիրանի ծալ,
 Փլիսովայիւք ուրախ յար,
 Ի վզսկրեայ դահն նրստար,
 Յողխ մաքուր արանց հանդեար:
 Վասից հիւսեալ շարոց կամար,
 Արօնաւորաց երամք և սլար,
 Ենուր աղնիւ ՚ի քիմի արկար,
 Յերգ սաղմօսին հոտոտեցար:
 Եշտանակին բաղմանըկար,
 Եղօթողաց դասքն անդադար,
 Շիւղ ձիթենւոյն սլարարտացեալ,
 Աղբրիկոսացն առեալ քրնար:
 Արդին մարդոյ դօտեորեալ,
 Տեառն Յիսուսիւ սլայծառացեալ,
 Երաժրչտաց դասիւք սրնար,
 Յաշակերտացն երանեցար:
 Ենասելի գեղեցկութիւնդ,
 Մեծ սքանչելեօքրն հրաշացար,
 Արով սպանեալ ծառայն յարեալ,
 Նոյն համբաւովն ճօխացար:

Յամենայնէ ներբողեցար,

Եւ յընդհանուրս փառատրեցար.

Օտունըր կըրկնեմ քեզ տիրամայր,

Գլթա՛ ՚ի յիս որդիարար:

Մի՛ բարկասցիս՝ թէ հարցանեմ,

Չպատճառն՝ յորմէ աղքատացար.

Երդ յաւելից ընդ քեզ զըրոյց,

Ով բարձրաբերձ լուսս' լառոյց:

Վանն է՞ր գոչես սըրտէ խորոց,

Յորդւոց՝ կարօտ որպէս ամլոց.

Ուր էն ընտիրքըն քո ճնընդոց,

Սըրբասընուենդ դասքն օծելոց:

Ուր է բարբառըն քո փողոց.

Բարունապետք մե'նիչք գրոց.

Ուր դասատուն մէ՛ իմաստնոց.

Որք հընչէին նրման ամպոց:

Ուր է Նշանակ քաղցըրիկ երգոց,

Երաժըշտաց մաքուր հոգւոց.

Եւ աղ յիշման այս աղէտոյս,

Որ խոցօտեալ վերօք լըցոյց:

Չի խափանեալ է յաթոռոց.

Եւ պատտօխան հարցանելոց.

Ուր Կաշտօնեայք և հոյլք զըսրոց,
 Եւրդ՝ ալէլուք՝ բուրմունք խընկոց:

Ուր բեմբասացն ընթերցելոց,
 Եւ գիշերի հըսկումն արթնոց.
 Եւ հա եղծեալ ամենեցունց,
 Եւն հետացեալ ըստ երազոց:

Ուր է հանդերձդ ոսկեթելոց,
 Վերուստ անկեայն ՚ի յերկնայնոց.
 Ուր երանին՝ վա՛շ զովելոց,
 Եւ ցանկութիւն կարօտելոց:

Եւ հա գնացեալ ըստ մեռելոց,
 Եւ կամ գանօթ կորուսելոց.
 Ուր է խընդրողըն քո տըրոց,
 Աիրող ուսման և սուրբ վարուց:

Ուր վերծանողն հընոց նորոց,
 Հըմուտ նըրբիցն և արաաքնոց.
 Եւ հա ո՛չ ռք է ՚ի միջի,
 Ո՛չ ՚ի ծերոց և ո՛չ աղայոց:

Ուր է զամբարըն կազմելոց,
 Չհահընկալից կարդ ընտրելոց.
 Ուր լապտերաց բորբոքելոց,
 Ապասաւորաց իւղն արկելոց:

Ահա խաւարն է քեզ ծածկոց,
Մութն և նըսեմն արկեալ կըրկնոց.

Աչիցդ լըցեալ որպէս ծովուց,
Թացեալ մահճացն ընդ անկողնոց:

Իբրև զայրի կին տառապեալ,
Աւ կամ յարանց հեռացելոց.

Աւ ո՛չ որ է մըխիթարող,
Որպէս երբեմն Աբրայեցւոց,

Չարթի՛ր զարթի՛ր Արեմիայ,
Չարթո՛ ընդ քեզ զտաւիղն ողբոց.

Վանդի լըքեալ է յարկ սրբոց,
Վակտեալ տեղի ժառանգելոց:

Խախտեալ շինուածքն սեղանոց,
Որ կեանքս տայր մերձեցելոց.

Օտարացեալ կոչեցելոցս,
Աւ հեռացեալ հրաւիրելոց:

Տեքք Փեսային է ինձ հընոց,
Գէմք Թաղուհւոյն կըրակ և բոց.

Խաւար սինեակն եղկելոյս խոց,
Մըթին տեղին զիս դառնացոյց:

Այս ամենայն վասն իմ դործոց,
Անթիւ մեղաց և յանցուածոց.

Ար խըտացեալ է քան զամպոց,

Եւ քան զերկրի անթիւ բուսոց:

Չոր դրժացի տիրամայր Աոյս,

Տայէ, Փրբիչին բանս հայցուածոց.

Ընդ ազատեալ բանտեալ հողւոց,

Փրբիէ, և զես 'ի դրժոխոց:

Պատասխանէ, հարցմանն խնոց,

Չոր ապիկարս նրմա ծանոց.

Երդ առնիցեմ քեզ պատասխան,

Ո՛վ ողբերգող և ճարտասան:

Երդ ամենայն որ գրբեցան,

Նրման ծաղիանց փութով անցան.

Յորժամ մեղացն 'ի գլուխ ելան,

Եւ չափ չարեացն առաւելան:

Յայնժամ խնոյս փարժամութեան,

Հասեալ վերջին աղքատութեան.

Չոր տեսանես դէմ յանդիման,

Ո՛չ ոք յուխտից 'ի յիս նրման:

Թէպէտ ինև իմաստնացան,

Ժամատեղաց ըզկարգն ուսան.

Տօնացուցիւ պայծառացան,

Ե յլասեռիցրն վեհ գրտան:

Վասն զՅուենականս այլ ճոխացան,
 Սրաց 'ւ Աղուանից թագ և պարծան,
 Հաովմայեցւոց և Ասորոց,
 Եւ Ընկուռւղացն են զովասան:

Ի Հասպաշից և Մարունեաց,
 Եւ 'ի Ղրպթոյն՝ Հայք զովեցան.
 Ազգին շընդկաց և Բուլղարաց,
 Իմետասանցն երանեցան:

Իմոյս կարգով ամենեքեան,
 Սանք 'ւ անապատք զարդարեցան.
 Մայր կոչէի իմաստութեան,
 Սրպէս Աթէնքն Արիսպաղեան:

Արկրորդ էի Թարմակիայ,
 Եւ Թերայիթ Ազիպտական.
 Մեծ պարծէի քան ըզՍինա.
 Եւ գերագոյն քան ըզՓառւան:

Ղոխ ճեմէի քան ըզՍեպուհ,
 Եւ քան զՄասիսն Այրաբատեան.
 Յանդըղնագոյն է և ասելս,

Վասն ըզԹափօր ընդ Հերմոնեան:

Օյի 'ի նոսա մասամբ ցուցան,
 Եւ իմ խորհուրդս գուշակեցան.

Իսկ կատարումն համանդամայն,

Ի յիս կըրկին նորոգեցան:

Տեղեմ փառաց Աստուածութեան,

Եւ սուրբ հարանցըն կացարան.

Արք պարեին ՚ի յիս խորան,

Աարգեալ ՚ի կարգ և յաստիճան:

Երդ հնուացեալ է ամենայն,

Միայնացեալ եմ զերդ զաղան.

Եւ քան ըղբու յաւերակի,

Իմջ Հայոց կամ անխնամ:

Օ աչերս աճեմ կողկողական,

Չայն հառաչեմ ողորմական.

Ուր էք որդիք իմ ծնընդեան,

Եկայք առ մայրս ձեր լալական:

Եհա հասեալ է ինձ առեան,

Եղ քատութիւն ՚ի ծերութեան,

Ունայնութիւն ՚ի լիութեան,

Խորշուառութիւն հարըստութեան:

Ամենայնի եմ անսլիտան,

Յայգեստանեայս եղեալ խոսլան.

Փուշ է բուսեալ որթոյն փոխան,

Ելիք և կինջք արածեցան:

Եղեղնաւորք մըտեալ որսան,
 Օխ արարին տեղի սպանման.
 Աչ որ լըսէ, իմն հեծութեան,
 Իրանական որդւոց մարդկան.

Բայց թէ, ողնոյն և ջայլեման,
 Ար յանապատս բընակեցան.
 Եւ կամ հօրանք Թուրքից Մարայ,
 Խառնակ մանկունքն անօրինաց:

Արք արարին կոխան ոտաց,
 Գտմ և փարախ հօտից խաչանց.
 Չայն արկանեմ սպաղատանաց,
 Եկեղեցեաց Հայաստանեաց:

Բողորեցունց չորեք անկեանց,
 Գալ ՚ի կոչումն իմ դըստերաց.
 Արդեալ ողբով հեծեծանաց,
 Ասկան բառնալ հառաչանաց:

Այն ՚ի վերայ վայի տալ ինձ,
 Ար մերկացայ ՚ի յիմ փառաց.
 Ազո՛ւկ ասել ընդ արատատուաց,
 Ազրս յօրինել աշխարանաց:

Օխ ո՛ւր կի՛ ո՛ւր եմ ա՛նկած,
 Յերկնից յերկիր կամ խոնարհած,

Երբեմն արև յարփոյն ծընած,
 Ե. յժմ խաւար եմ թանձրամած:

Երբեմն էի թագ պարծանաց,
 Երդ հաւասար եմ գըռեհաց.

Երբեմն հարսն էի զարդարած,
 Գիրկ փեսային պատուասիրած:

Ե. յժբմ սեղեխ եմ օտարաց,
 'Աբման յարդի անպէտ հոսած.

Երդ դուք որդիք իմ սիրեցած,
 Ար էք տեսող նախելին կենաց.

Տէսէք զվերջնա իմ ժամանեաց,
 Անայնացեալ 'ի յիմ բարեաց.

Ե. Տէք առ իս զպաշս տեսողայն,
 Չմարդարեւիցն ողբերգողայն,

Արք են հրմուտ լալոյն զերեաց,
 Արթի, ողբան 'ստ եղանակաց.

Ե. ոյնն կըցորդ զթագծեալս ինքեանց,
 Արք ինձ նրման են յետ ձրղած:

Աչ թէ, Տեառնէ, անտես եղած,
 Ե. յլ 'ի մերոց սպասաւորաց.

Վասնն նոցա անթիւ չարեաց,
 Յանտաւս մայրոյ եմք համարած:

Երօրադիր և կորդացած,
 Ճ'անապարհաց մեր և դրբանց.
 Եւ այժմ կա՛նք յուսահատած,
 'Նորոգմանէն յոյժ վերջացած:
 Ի այց թէ լինի այց 'ի բարձանց,
 Ըստ ոչխարին որ մոլորած,
 Ը ինի կրբիին ուերակաց,
 Ի բնակութիւն կրօնաւորաց:
 Գլինի աթոռ վարդապետաց,
 Տրամարանել աշակերտաց.
 Զայն բարձրանայ եղանակաց,
 'Վաջահրնչօղ պաշտեցօղաց:
 Եսեւ վերջնոցըն տեսողաց,
 'Վան զսոսաջին պայծառ փայլեաց.
 Փսսս աւաքել Արրորդութեան.
 Ար Մր սրին է յաւիտեանց:
 Յորմէ գրթաց Տէրըն տէրանց,
 Ալմէօնի որ զայս ոգեաց.
 'Նա և երկուցըն խրնդրողաց,
 Աւսումնասէր հանձարեղաց,
 Աիրակոսի պետին պատուած,
 Ընանիս շիօրհօք օծած,

ՅՄ. յբարատեան տանէն եկած,
 Յուսմունս տառից կան դեզերած:
 Աղորմեսցի անեղն Աստուած,
 Երժան լինել աստիճանաց,
 Եսնուլ հրաման քարոզելոյ,
 Եւ գաւազան իշխանութեանց:

Ըստ անո՞ւն Երգողն:

Առբբ երջանիկ Աթոռդիկէ՛,
 Երկնահանգէտ խորան յերկրէ,
 Տուն Աստուծոյ զքեզ վկայէ,
 Օծեալն իւղով ՚ի Սամուելէ:
 Ընկա՛լ քեզ ողբ և հառաչէ,
 Հանգերձ որդւոյքդ որ մնացեալ է,
 Վոյին ծնընդօքդ զերզըս երդէ՛,
 Հայաստանօք՝ որ նուաղեալ է:
 Ի քէն ծնեալ Բանն ՚ի Հօրէ,
 Ար էր ընդ Հօր իսկըզբանէ,
 Բարեխօսեա՛ զի կեցուցէ,
 Օջնղօք մեռեալս ՚ի բանսարկուէ:
 Ի յառազաստսըն հրաւիրէ,
 Ընդ իմաստունսըն մուծանէ.

Ըստ բախելոյն զմուտն բացցէ,

Ըստ ժրտելոյն հատուցանէ:

Մաքուր տաճար Եստուածարնակ,

Տիրահրաւէր զերահուչակ.

Ողիւզաբեր տունկ բարունակ,

Սեօըն սիրոյն ոսկի բաժակ:

Եռցես զընծայս բանխա պիտակ,

Եւ մի լիցի անընդունակ.

Մաքրեան զհողիս մըրբատեսակ,

Ընսպական վարուքն յըստակ:

Լշին որդւոյ քս Միաձնի,

Բարեխօսեան սուրբ Տիրուհի.

Օ՛ի խընդրողացն ողորմեսցի,

Եշակերտաց Տեառն բանի,

Շնորհազարդեալ Ախրակասի,

Ընանխայ սըրբասիրի.

Որք հարկ եղին ինձ անմըտի,

Տաղաչտփել զզիրս Վաղարի:

Ողեսալ ոտիւք Համերասպէս,

Օ՛ թաղաւորաց ճառըն պէս պէս.

Որ քաջացան արխտապէս,

Վանեալ զներհակսըն տիրասպէս:

Վասն սյսորիկ տաժանացայ,
 Պըրիւլ չափով ըզըանս 'ի սմա.
 Օհ ընթերցողըն զուարձանայ,
 Յորժամ յիմաստըն մերձենայ:

Նըման սյրւոյն տառապելոյ,
 Ի Վրիստոսէ երանելոյ,
 Մատուցանեմ զճնունդըս հողոյ,
 Փափաքողացն նուէրք յարդոյ:

Լյմնանուէլ որդի կուսի,
 Պին եմ արեանդ անարատի,
 Աղորմեսցիս քում ծառայի,
 Եղևնազործ Միմովնի:

Աըրբեա ըզմիտս իմ 'ի մեղաց,
 Տաճարացո՛ հողոյդ շնորհաց,
 Սիրել ըզքեզ 'ի պարզ մըտաց,
 Լինել անուանդ քո երկիւղած:

Վեզ զոհոթիւն՝ փառք 'ի բարձանց,
 Յիմննաբլացն և իղզալեաց.
 Հօր և Արդւոյ և սուրբ Հոգւոյն,
 Յանցեալն յայժմոյս և յապառնեայս:

Ի վերայ արժանն թանգելու, որ արտա-
 յ() աննէ. և այլ ողբն ի վերայ արտադրու-
 անդէն շայտոյ, արտգեւու ՚ի Սեպեմբեր ին-
 քարեպէ:

Սրղ ՚ի թվին հաղար 'ւ երսուն,
 Չորս ընդ նրմին դրճէ անկուն,
 Պամնարամիս աղգ շաղարուն,
 Ջօրածողով եղև անհուն:

Եսպատակեալ ՚ի Պարսկաստուն,
 Եռեալ զժաւրէդին Շահաստուն,
 Օսման կացեալ զըլուխ զօրուն,
 Եճէ աւեր աշխարհիս բուն:

Բարզնահրմուտ Վրդըլ թածլուն,
 Ընդ դէմ սորա եղև նրկուն.

Եյնպէս փախեալ ՚ի յ() օսմանէ,
 Ջինչ յառիւճէ զունդն աղուտուն:

Եյս ո՛չ յինքեանց՝ այլ ՚ի շողոյն
 Եյն որ բաշխէ զթագըն զըլխոյն.
 Բամբ Ալամայ և աղգ Ակիւթոյն,
 Եբբին զմբուր ցասման զինուոյն:

Եյն՝ զոր Վարդան Սամիկունուն,

Երբ և ետուր զբաժակն սոցուն,
 Վախանձեցաւ Տէր ընդ Արփն,
 Հասոյց ըզփոխն 'ի ծոց նոցուն:
 Վախ Արեմիայ զեկոյց ըզայն,
 Օտքարիայ նորին հանգոյն,
 Յայդ ցաւաղին տայ երեկոյն,
 Յընծու զ ցօղ աչք Հայկազնոյն:
 Յանկ անմահու ասեմ ըզնոյն,
 Մառ որք առին զճաշակ մահուն,
 Ա՛հ ըզմնացեալքս սուտ կենդանւոյն,
 Օխանձեալքս 'ի ձեռն Իսմայելուն:
 Աղբողք չունիմք 'միջի մերում,
 Ար երախան կազմէ լալոյն,
 ՅԻսրայելէ կոչեմ ըզսոյն,
 Արք են հրմուտ գերոյ սրղոյն:
 Արախէ կանանց և դասք ջայլեց,
 Ակայք կացէք զըլուխ պարոյն,
 Աղորմ լացէք զմեզ արտասուօք,
 Հանց որ հաւնի ձեզ իմաստուն:
 Արման ամպոց յորդ հօսեցէք,
 Գառն արտասուս յաչաց ձերում,
 Օայս տասցէք՝ թէ՛ ո՞վ լուու,

Որ մեզ եղև ծանրացատու մն:

Մեծ իրոնաւ որն Կոնսթաքաղ անունն,
Գլխոյս երևտ մեզ կրնդութիւն.

Եւն դուզնաքեայ սակաւ շորոյն,

Երժան չարար դճօտ Կաշեւոյն:

Կատարեցաւ բանին դրրոյն,
Տեսանողին այն Թեկուացւոյն.

Եւհա ամեն հասակ ՚ի սուղ,

Եւ սեաւ դրդակ փոխան դօտոյն:

Ե՛ արեղակ՝ է՛ր կու ծաղես,
Բլղոյսդ մեր աչքն որ զայն տեսնուն.

Եւ շամանդաղ զիշերային,

Ե՛ր փոխարկես զգոյն նրսեմոյն:

Չի դառնաշունչ օղ ձրմերանս,

Չանցնի որ մեզ լինի դարուն.

Բայց ակն ունիմք Յիսուս Փրրկիչն,

Որ ջերմ առնէ զգոլ արևուն:

Սառն հալի՛ստ երգոց երգոյն,

Վաղցրիկ հընչէ ձայն տատրակուն.

Մարդիկք միմեանց տան աւետիք,

Եսեն եկաւ մեզ նոր դարձն:

Չէ՛ պարտ կըտրեւ ըլթեւ յուսոյն,

ԿՊԿ

Վան զխրայել ՚ի Քարելոն.

Ելլ յոյս առնուլ զմանկունս հըրոյն,

Եւ երզնացո՛ւք զերզըս նոցուն:

Մի՞ թէ կարէ ըզչափ չարին,

Փըրկէ ըզմեզ ՚ի յապառնոյն.

Եսէ հաշտեալ եմ ընդ խախտեալդ,

Վակտել զշինուածդ ոչ յաւելում:

Եստանօր բանս առցէ զլըրումն,

Չի մի՛ լիցի լուր ծանրագոյն.

Վանզի յաճախն է ձանձրացկոս,

Սակաւն ակտրժ ամենեցուն:

Արմինիրի ես Աիմեօն,

Չ՛ներկայս առեալ ՚ի պատմութիւն,

Իբր արձանի անջինջ զըրոյն,

Եզդէ զեղեալսն և զպատահումն:

Մոխրամաճեալ զխմօք վըժոուն,

Ես ոտըս ձեր կամ ստորնագոյն.

Եղեանագործս չարեաց ներհուն,

Քարեաց տարտամ և անրեղուն:

Աւնայն թափուր յիմաստութեանց,

Տըզիտութեամբ լի և զեղուն.

Վէս և յանդուգն յամենայնի,

Արրկին կենօքրս վըշտագոյն:

Նաւաւարող զիս կարծեցի,
Բայց սուղեցայ յատակս ծովուն:

Երանութեանց Վաւթի երգոյն,
Վ երջոտնեցայ ՚ի լոյս շաւղոյն:

Սէր աշխարհիս է քաղցրագոյն,
Սխալեաց արար զիս ազազուն:

Լարկ ՚ի գուբ մեղաց տրղմոյն,
Հատեալ է հնարքս ելանելոյն:

Բայց ձեռնտուն ամենայնի,
Ծիթէ խնամէ ըստ իւր զըթոյն:

Օչիս վերածցէ կարթիւն իւրով,
Հանցէ տեղիս անկեալ դասուն:

Եւ ես հանցեմ նմա օրհնութիւն,
Անըռեղի մըշտապաշտուն:

Ողբանական աղօթս խօսուն,
Հօր և Որդւոյ և սուրբ Հոգւոյն:

ՀԱՅ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ԳՐԱԳԵՐԱՆ
ԵՎ ԿՆՆՆԵՐԱՆ
ԳՐԱԳԵՐԱՆ
ԵՎ ԿՆՆՆԵՐԱՆ
495

ՀԱՅ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ԳՐԱԳԵՐԱՆ
ԵՎ ԿՆՆՆԵՐԱՆ
ԳՐԱԳԵՐԱՆ
ԵՎ ԿՆՆՆԵՐԱՆ

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

